

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

KOGNITIVNÍ OMYLY U SPORTOVNÍCH
SÁZKAŘŮ

COGNITIVE DISTORTIONS OF SPORTS BETTORS

Magisterská diplomová práce

Autor: **Bc. Eliška Uhrovičová**

Vedoucí práce: **Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.**

Olomouc

2023

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Miroslavu Charvátovi, Ph.D. za jeho odborné vedení této práce, cenné rady, metodologickou pomoc a především pak za lidský přístup během konzultací a za někdy tak potřebné povzbuzení při práci.

Rovněž děkuji Společnosti Podané ruce o.p.s. za spolupráci na praktické části této práce a umožnění provedení výzkumu na jejich pracovištích. Mé poděkování patří také všem respondentům, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout.

Svým blízkým děkuji za pochopení, trpělivost a laskavost, kterou mi po celou dobu práce projevovali. Především pak děkuji dceři Anně za vnášení radosti a lehkosti i do těch těžších a unavenějších dní.

Místopřísežně prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma *Kognitivní omyly u sportovních sázkařů* vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne

Podpis

Obsah

Úvod.....	5
TEORETICKÁ ČÁST DIPLOMOVÉ PRÁCE.....	6
1 Vstup do problematiky hazardních her.....	7
1.1 Vymezení základních pojmů.....	7
1.2 Současná situace v ČR.....	8
1.3 Druhy hazardních her.....	9
1.3.1 Kursové sázky a totalizátorové hry.....	10
2 Psychologické aspekty problémového hráčství.....	12
2.1 Škodlivé a neškodlivé hráčství.....	12
2.2 Diagnostická kritéria.....	13
2.3 Rozvoj hráčské závislosti.....	16
2.4 Systém péče.....	17
3 Kognitivní omyly.....	20
3.1 Vymezení pojmu a současný výzkum.....	20
3.2 Vybrané kognitivní omyly v kontextu hráčství.....	22
VÝZKUMNÁ ČÁST DIPLOMOVÉ PRÁCE.....	27
4 Výzkumný problém.....	28
4.1 Výzkumné cíle.....	28
4.2 Výzkumné otázky.....	28
5 Metodologický rámec výzkumu.....	29
5.1 Design výzkumu.....	29
5.2 Metody získávání dat.....	29
5.3 Výběrový soubor a průběh získávání dat.....	30
5.4 Metody zpracování a analýzy dat.....	30
5.5 Etické aspekty výzkumu.....	31

6	Výsledky analýzy dat	33
6.1	Výsledky případových studií.....	33
6.1.1	Respondent Pavel.....	33
6.1.2	Respondent Marek	37
6.1.3	Respondent Petr	40
6.1.4	Respondent Štěpán.....	43
6.1.5	Respondent Andrej	47
5.1	Výsledky tematické analýzy	50
6.1.6	Kognitivní omyly	50
6.1.7	Motivace k léčbě.....	53
6.1.8	Pohled společnosti na sportovní sázení	54
6.1.9	Online sázky	55
6.1.10	Sázení jako osamělá činnost	56
6	Diskuze	57
	Závěry.....	61
	Souhrn	62
	Seznam použité literatury	64
	Seznam příloh	
	Abstrakt v českém jazyce	
	Abstrakt v anglickém jazyce	
	Ukázky kódování dat z programu Atlas.ti 7	

Úvod

Sportovní sázení se v poslední době stává stále více populárním zdrojem zábavy a domnělé příležitosti k snadnému a rychlému výdělku pro mnoho osob. V rámci hazardních her má sportovní sázení poměrně výlučnou pozici a mnoho lidí ho nevnímá jako hazard, což může vést k nedostatečnému uvědomění si rizik spojených se sázkami na sportovní události. V posledních letech se hazard také čím dál více přesouvá do online prostředí, což s sebou nese spoustu změn, na které je potřeba reagovat, jak v rámci prevence, tak i následné intervence. Domníváme se, že tato společenská přijatelnost spolu s faktem, že v případě sportovního sázení jde o dovednostní hru, vede ke specifickým kognitivním omylům, které mohou podněcovat rozvoj problémového hráčství nebo jej dále udržovat.

Výše uvedené bylo popudem pro napsání této práce, která se zabývá kognitivními omyly vyskytujícími se u osob sázejících na sportovní utkání. Jedná se o teoreticko-výzkumnou práci, jejíž teoretická část představuje úvod do problematiky hazardního hraní v České republice, psychologických aspektů hazardního hraní a do problematiky kognitivních omylů specificky se vyskytujících u hazardních hráčů.

V praktické části pak bylo našim cílem prostřednictvím analýzy interview se sportovními sázkaři zmapovat tuto skupinu a pokusit se identifikovat kognitivní omyly, kterých se sázkaři při své hráčské kariéře dopouštěli. Jedná se o interpretativní fenomenologickou analýzu, kde se snažíme kognitivní omyly zasadit do jedinečných příběhů našich respondentů s následnou tematickou analýzou, v níž se pokoušíme najít společná témata respondentů s opětovným zaměřením na výskyt kognitivních omylů.

TEORETICKÁ ČÁST DIPLOMOVÉ PRÁCE

1 Vstup do problematiky hazardních her

V první kapitole předkládané práce představíme současnou situaci na poli hazardního hraní v České republice. Pokusíme se zde stručně vymezit pojmy pojící se k této problematice a uvedeme také některá z aktuálních dat týkajících se hazardu na našem území. Následovat bude podkapitola věnující se druhům hazardních her s částí věnované kursovým a totalizátorovým hrám, neboť tento druh hazardních her je předmětem zájmu praktické části této práce.

1.1 Vymezení základních pojmů

K problematice hazardního hraní se pojí široká terminologie. Samotný pojem **hra** je lidstvem chápán jako příjemná a dobrovolná aktivita, jejímž cílem není dosažení nějakého vnějšího cíle (Frouzová, 2003). Z toho důvodu Nešpor et al. (2011) ve své knize užívá pojmu **hazard**, neboť výraz **hazardní hra** je podle něj zavádějící a nedopovídá anglickému pojmu „gambling“.

Velký psychologický slovník popisuje **hazard** jako rizikové rozhodování, které poskytuje vzrušení, příležitost k soutěžení a exhibicionismu. Toto rozhodování je založeno na principu vše, nebo nic a často přerůstá v hráčskou vášeň (Hartl & Hartlová, 2010).

V Akademickém slovníku cizích slov najdeme pojem **gambler**, který označuje hráče hazardních her a pojem **gamblerství**, který označuje chorobné nebo patologické hráčství (Kraus, 2005). U Hartla a Hartlové (2010) najdeme u pojmu **gambling** odkaz na pojem **hráčství**, jež je dále úžeji specifikován. **Hráčství** zde definují jako časté hraní hazardních her pro vzrušení nebo jako pokus získat peníze. V tomto stádiu je však ještě hráč schopen, v případě velkých ztrát nebo jiných nepříznivých dopadů, toto chování ovládnout. U **hráčství patologického/chorobného** je již puzení ke hře neovladatelné. **Hráčství nadměrné** je forma patologického hráčství, která se objevuje u pacientů v manické fázi. Jako ne zcela vhodné synonymum k pojmu **hráčství patologické** autoři uvádějí pojem **hráčství kompulzivní**. Jeho nevhodnost vysvětlují tím, že zde není vtaž k obsedantně-kompulzivní neuróze a nejde o skutečně kompulzivní chování.

Historicky se však označení **kompulzivní hráč** a **patologický hráč** používala jako označení pro osoby, u kterých se objevuje nekontrolovatelné nutkání k hazardu. Proti tomu se vyslovil E. Moran, který argumentoval tím, že u kompulze se jedná o egodystonní jednání, zatímco většina hráčů vnímá své chování jako egosyntonní. Na základě toho byl následně termín patologické hráčství přijat jako oficiální psychiatrická klasifikace. Této diagnostické

jednotce se budeme věnovat v následující samostatné podkapitole (Moran, 1970, in Blaszczynski & Nower, 2002).

Nešpor et al. (2011) dále zmiňuje pojem **rizikový hazard**. V případě rizikového hazardu u jedince ještě nedošlo k váždějším psychologickým či sociálním problémům, ale existuje zvýšené riziko rozvoje tohoto stavu směrem k patologickému hráčství. Z toho důvodu se jedná o užitečnou kategorii, byť nejde o oficiální diagnostickou jednotku.

1.2 Současná situace v ČR

Současnou situaci na poli hazardního hraní v České republice významně ovlivnil **zákon o hazardních hrách** z roku 2017 a pandemie **COVID-19** v letech 2020 a 2021. Dle zákona o hazardních hrách není možné provozovat technické hry mimo herny a kasina (například v restauracích a barech). Nicméně v posledních letech se v restauracích a barech začaly objevovat terminály, na kterých je možné hrát kursově sázky a loterie (Mravčík et al., 2021).

Dle zákona o hazardních hrách jsou provozovatelé povinni hráčům umožnit nastavit si **sebeomezující opatření**, jakými jsou například stanovení maximální výše sázek za den či měsíc, výše denní prohry nebo maximální dobu přihlášení za den (VeJVodová, 2017). Také sázkové kanceláře jako například Chance, Tipsport, Fortuna nebo Sazka se zavázaly k tomu kontrolovat své nejrizikovější hráče pomocí softwaru, který bude sledovat a vyhodnocovat změny v herním chování hráče a reagovat na ně (Tópek, 2021).

Pandemie COVID-19 měla zásadní vliv jak na trh s hazardními hrami, tak na nabídku a dostupnost prevence, poradenství a léčbu pro hazardní hráče a jejich blízké. I přes dlouhodobý mírný nárůst v četnosti hazardního hraní byl v roce 2020 zaznamenán nepatrný meziroční pokles. Tento pokles může do jisté míry souviset právě s pandemií COVID-19. Naopak mírný nárůst hraní loterií, ale i jiných hazardních her, je možné přisuzovat otevření online prostředí pro všechny typy her, ke kterému došlo také v roce 2017 (Mravčík, et al., 2021).

V posledních dvanácti měsících 35–50 % dospělých uvedlo, že se účastnilo některé z hazardních her. Nejčastěji byla uváděna účast na loteriích, dále pak kursově sázky v kamenné pobočce (5–15 %) spolu s kursovými sázkami on-line (3–17 %), technické hry v kamenné pobočce (3–6 %) a v nižší míře pak hraní živých her v kasinu jak na pobočce, tak i online (1–3 %) (Mravčík, et al., 2021).

1.3 Druhy hazardních her

Existuje celá řada druhů hazardních her, z nichž každá má svá vlastní pravidla, strategie a rizika. Každý druh hazardní hry také od hráčů vyžaduje různou úroveň dovedností a znalostí. Výzkum Stevense a Younga (2009) ukázal, že většina lidí se zaměřuje spíše na jeden konkrétní typ hazardních her a není přitahována stejnou mírou ke všem typům. Zákon o hazardních hrách rozlišuje následující typy hazardních her: **loterie, kursová sázka a totalizátorová hra, technická hra, živá hra, tombola a turnaj malého rozsahu** (Zákon č. 186/2016 Sb., Zákon o hazardních hrách).

Hubert a Griffiths (2018) ve své studii rozlišují hazardní hry na **online** a **offline**. Online hazardní hry (provozované prostřednictvím internetu) představují hry, jako jsou online kasina, sázkové kanceláře, pokerové hry, bingo atd. Offline hazardní hry jsou takové hry, které se hrají v kamenných pobočkách, jako jsou kasina, sázkové kanceláře, herny s výherními automaty, bingo, karty atd. Ve své studii porovnávali rizika online a offline hazardního hraní a ukázalo se, že patologičtí hráči mají tendenci hrát více online než offline a že hraním tráví více hodin denně a i dní v týdnu. Tyto výsledky naznačují, že online hazardní hry mohou být více návykové a mohou vést k většímu riziku problémového hraní a finančních ztrát.

Odlaug et al. (2011) dělí hazardní hry na **strategické** a **nestrategické**. Strategické hazardní hry jsou ty, které vyžadují nějakou formu strategie nebo dovedností od hráče. Příkladem může být poker, blackjack nebo sportovní sázky. Hráči strategických her mívají ve větší míře vysokoškolské vzdělání oproti hráčům nestrategických her. Zároveň strategičtí hráči uvádí významně nižší věk první zkušenosti s hazardním hraním. Nestrategické hazardní hry jsou založeny spíše na náhodě než na strategii a patří mezi ně hrací automaty, ruleta nebo keno. Nestrategické hry bývají ve větší míře preferovány staršími osobami a ženami. Hráči nestrategických her významně častěji sázejí, když se cítí smutní, osamělí nebo znuďení. Tyto skupiny se zásadně neliší, co se týče závažnosti hazardního hráčství.

Z předcházejících odstavců vyplývá, že v případě sportovního sázení se jedná o **strategickou hazardní hru**, kterou je možné hrát jak v **offline**, tak i v **online prostředí**. Dle Zákonu o hazardních hrách, řadíme sportovní sázení mezi **kursově sázky a totalizátorové hry**, kterým se budeme podrobněji věnovat v následující podkapitole.

1.3.1 Kursově sázky a totalizátorové hry

Zákon definuje kursovou sázku jako hru, u níž je výhra podmíněna uhodnutím sázkové příležitosti, jíž se rozumí zejména sportovní výsledek nebo výsledek události, která má pozornost veřejnosti. Zákon dále rozlišuje živou kursovou sázku jako druh kursově sázky, na kterou jsou přijímány sázky v průběhu konání sázkové příležitosti. Výše výhry je zde přímo úměrná výhernímu poměru (kursu), ve kterém byla přijata, a výši sázky (Zákon č. 186/2016 Sb., Zákon o hazardních hrách).

U totalizátorové hry je výše výhry závislá na poměru počtu výherců k celkové výši sázek a předem stanovenému podílu výher. Úhrnná cena výher u totalizátorové hry nesmí být nižší než 40% a vyšší než 80% herní jistiny. Herní jistinou je součin počtu prodaných sázkových tiketů a výše vkladu za jeden sázkový tiket (Zákon č. 186/2016 Sb., Zákon o hazardních hrách).

Podmínkou účasti na kursově sázce je registrace (výjimkou jsou pouze kurzové sázky na zvířecí dostih). Tuto registraci zajišťuje provozovatel a zahrnuje zjištění a ověření totožnosti a věku osoby, která žádá o registraci. Poté jsou jí přiděleny přístupové údaje nebo jiné přístupové prostředky a je aktivováno uživatelské konto, na němž jsou evidovány peněžní prostředky – vklady, sázky a výhry. Každý účastník hry může mít u provozovatele pouze jedno uživatelské konto. Samotné hazardní hry se může uživatel účastnit až po zadání přístupových údajů nebo po předložení jiného přístupového prostředku. Provozovatel nesmí umožnit převod peněžních nebo hracích prostředků mezi uživatelskými konty. Osoba žádající o registraci je povinna poskytnout provozovateli své identifikační a kontaktní údaje a nastavit si sebeomezující opatření nebo jejich nastavení odmítnout. Registraci také dále není možné provést bez ověření toho, že osoba není zapsána v rejstříku fyzických osob vyloučených z účasti na hazardních hrách (Zákon č. 186/2016 Sb., Zákon o hazardních hrách).

V případě sportovního sázení je výrazně patrný rozdíl ve vnímání jeho rizikovosti a společenské přijatelnosti oproti jiným druhům hazardních her. Sportovním sázkařům se také vyhýbá stigma gamblera. Vyplývá to z kvalitativní studie Lopez-Gonzalez et al. (2019), která zkoumala vztah mezi sázením na sport a společenskou percepcí a stigmatem spojeným s problémovým hazardním hraním. Dle autorů studie se společenská přijatelnost sportovního sázení projevuje například v obtížích, které mají blízké osoby sázkařů s identifikací časných příznaků problémového hraní. Rodina sázkařů má také tendence na problém zareagovat spíše finanční pomocí a stránku terapeutickou a léčebnou zanedbat. Také pro samotné

sázkaře je těžší najít motivaci k vyhledání pomoci a podpory. Celkově tedy výsledky studie ukazují na potřebu zlepšit povědomí o rizicích spojených se sázením na sport a o podpoře a léčbě lidí s problémovým sportovním sázením.

Rizikovými faktory pro rozvoj problémového hráčství ve spojení se sportovním sázením se ve své studii zabývali Russell et al. (2019). Co se týče demografických údajů, jsou ohroženější svobodní, mladší osoby a lidé s vyšším příjmem a s větším množstvím disponibilních financí. Z psychologických rizikových faktorů uvádějí autoři mimo jiné více kognitivních omylů ve vztahu k jejich sportovnímu sázení, problémy s alkoholem a impulzivitou. Hráči více ohroženi rozvojem problémového hráčství projevovali tendenci zápas, na který si vsadili, spíše nesledovat. Účast na hře byla u těchto hráčů motivována vidinou zisku peněz.

Dle kvalitativní studie od Lopez-Gonzaleze et al. (2020) se u sportovních sázkařů objevují kognitivní omyly, které je možné částečně eliminovat pomocí kognitivně-behaviorální terapie. Nicméně některé z kognitivních omylů u hráčů dále přetrvávají a při pokusech tyto omyly překonat hráči narážejí na vnější potvrzení těchto omylů a vnitřních nesrovnalostí, které brání integraci znalostí o tom, jak hazard funguje. Zajímavé je, že někteří hráči v této studii své ztráty při sportovním sázení přisuzovali tomu, že trpí hráčskou poruchou. To si můžeme představit tak, že se hráčská porucha „postavila“ mezi jejich znalosti o sportu a sportovní sázení.

2 Psychologické aspekty problémového hráčství

V úvodu této kapitoly se budeme věnovat rozlišení mezi škodlivým a neškodlivým hráčstvím. Následovat budou diagnostická kritéria pro patologické hráčství, které je považováno za nejzávažnější formu škodlivého hráčství. Dále se budeme věnovat rozvoji hráčské závislosti a jejímu průběhu a na závěr stručně představíme systém péče pro osoby s hráčskou závislostí v České republice.

2.1 Škodlivé a neškodlivé hráčství

Dle Fonga (2005) většina dospělých, kteří hrají hazardní hry, činí tak na sociálním základě a nedochází u nich k dlouhodobým problémům spojených s hraním hazardních her. Dle autora článku se odhaduje, že tento způsob hraní hazardních her se týká 80 až 85 procent osob, které hazardní hry hrají. Takový způsob hraní hazardních her můžeme označit jako neškodlivé hráčství.

Neškodlivé hráčství je hraní hazardních her za účelem zábavy a rekreace. Takové hráčství má na hráče žádný, nebo jen malý dopad a bývá označováno také jako odpovědné, společenské, rekreační, nízkorizikové, volnočasové, zdravé či soukromé hraní hazardních her (Úřad vlády České republiky, 2013).

Oproti tomu u škodlivého hráčství jde již o opakované hraní hazardních her u jedince, kterému toto hraní zhoršuje nebo způsobuje finanční problémy, závislost a jiné potíže týkající se duševního i fyzického zdraví. Takové hráčství již svými negativními důsledky zasahuje také rodinu hazardního hráče, jeho sociální síť i komunitu. Tento typ hráčství bývá nazýván jako problémové hráčství, nutkavé hráčství, nezodpovědné hráčství, závislost na hazardní hře nebo patologické hráčství, přičemž patologické hráčství je považováno za extrémní formu škodlivého hráčství a jedná se v tomto případě o samostatnou diagnostickou jednotku, které se budeme věnovat v následující podkapitole (Úřad vlády České republiky, 2013).

Podobné dělení nabízí Hartney (2020) ve svém článku, kde dělí hráče na profesionální, sociální a problémové. Dodává, že samozřejmě většina problémových hráčů sebe sama považuje za sociální či profesionální hráče. Definice sociálního a problémového hráčství odpovídá definicím z předcházejících odstavců. Profesionální hráči jsou nejvzácnější formou hráčů a zisk peněz se odvíjí spíše od jejich znalostí, než od štěstí. Nad časem, penězi a energií investované do hry mají plnou kontrolu. Vzhledem k tématu naší práce zmíníme například takzvané quanty, kteří se při sázení řídí statistickými modely a získávají tak

představu o pravděpodobnosti různých výsledků. Tito quanti také hledají chyby v kurzech na sázkovém trhu, a těchto chyb pak využívají ve svůj prospěch (Vincent, 2014).

2.2 Diagnostická kritéria

Patologické hráčství zařadila jako diagnostickou jednotku do své klasifikace nemocí americká psychiatrická asociace v roce 1980. V České republice se tato diagnóza oficiálně používá od 1.1.1994, kdy vstoupila v platnost 10. revize mezinárodní klasifikace nemocí (Nešpor, et al., 2011). Počátkem roku 2022 vstoupila v platnost s přechodným pětiletým obdobím 11. revize MKN. Avšak vzhledem k tomu, že v současné době se stále pracuje na implementaci MKN-11 do českého systému zdravotní péče, se v České republice aktuálně používá ještě stále 10. revize MKN (ÚZIS, nedatováno).

MKN-10

Patologické hráčství je v MKN-10 zařazeno do kategorie nutkavých a impulzivních poruch (F63). Pro tyto poruchy jsou typické opakované činy, které nemají jasnou racionální motivaci. Tyto činy není možné ovládnout a působí poškození vlastních zájmů i zájmů okolí. Samotné patologické hráčství najdeme pod kódem F63.0. Pro tuto poruchu jsou typické často opakované epizody hráčství. Tyto epizody v životě jedince dominují na úkor sociální závazků a hodnot (ÚZIS, 2023). Pro diagnostiku patologického hráčství musí být dle MKN-10 splněna následující kritéria:

1. Během období nejméně jednoho roku se vyskytnou dvě nebo více epizod hráčství.
2. Tyto epizody nejsou pro jedince výnosné a opakují se i přesto, že vyvolávají tíseň a narušují každodenní život.
3. Jedinec popisuje silné puzení ke hře a hovoří o tom, že není schopen silou vůle hře odolat.
4. Jedinec je zaujat myšlenkami a představami hraní a okolností, které tuto činnost doprovázejí (in Nešpor a kol., 2011).

Patologické hráčství je nutné odlišit od následujících diagnostických jednotek MKN-10 (ÚZIS, 2023):

1. nadměrné hráčství u manických pacientů (F30.-).
2. hazardní hráčství a sázení (Z72.6).
3. hráčství u disociální poruchy osobnosti (F60.2).

Z výše uvedených diagnostických jednotek se zde zmíníme ještě o hazardním hráčství a sázení (Z72.6), které v MKN-10 najdeme v kategorii „Problémy spojené se životním stylem“ (ÚZIS, 2023) a v naší podkapitole „Vymezení pojmů“ jsme ho již zmínili u Hartla a Hartlové (2010) u pojmu hráčství. Podle MKN-10 je definováno jako časté hraní, které je motivováno touhou po vzrušení nebo po výhře peněz. Pokud taková osoba čelí velkým ztrátám či jiným negativním důsledkům svého hraní, bude tento svůj zvyk pravděpodobně držet na uzdě (in Nešpor et al., 2011).

MKN-11 (ICD-11)

Následující 11. revize mezinárodní klasifikace nemocí přinese několik významných technických i obsahových změn. Hlavní změnou, kterou 11. revize přinese, je posun v pojetí klasifikace z informačního produktu (chápáno jako kniha) k informačnímu standardu (chápáno jako pravidla, databáze či elektronické nástroje). Na rozdíl od předchozích revizí bude MKN-11 primárně dostupná v digitální podobě, a to jak v online, tak v offline verzi (ÚZIS, nedatováno).

MKN-11 je navržena jako polyhierarchická, což v praxi znamená, že jeden koncept můžeme řadit do více hierarchických skupin podle logických vztahů. Umožní nejen specifikaci a klasifikaci onemocnění, ale i kódování projevů, příčin, míry závažnosti apod. Kódované položky budou moci mít nově vlastní definici, popis a kritéria. Navíc bude možné zaznamenanou informaci rozšířit prostřednictvím kombinací s rozšiřujícími kódy (ÚZIS, nedatováno).

Přestože aktuálně nemáme k dispozici českou verzi MKN-11, z anglické verze ICD-11 můžeme vyčíst konkrétní změny, jež se budou týkat patologického hráčství, které v 11. revizi najdeme již jako hráčskou poruchu. Další změnou je zařazení hráčské poruchy do kategorie „Poruchy způsobené užíváním návykových látek nebo návykovým chováním“. V kategorii poruch způsobených návykovým chováním pak najdeme zvláštní kód pro „hráčskou poruchu“ a „herní poruchu“ (World Health Organization, 2022).

Hráčská porucha je zde charakterizována přetrvávajícím nebo opakujícím se hráčským chováním, které může být online nebo offline. Projevuje se: 1. zhoršenou kontrolou nad hraním, 2. zvýšením priority hazardních her do té míry, že hazardní hry mají přednost před jinými životními zájmy a každodenními činnostmi, 3. pokračování nebo eskalace hazardních her i přes výskyt negativních důsledků. Vzorec hráčského chování může být nepřetržitý nebo epizodický a opakující se. Vzorec hráčského chování vede k výraznému utrpení nebo

k významnému narušení v osobní, rodinné, sociální, vzdělávací, pracovní nebo jiné důležité oblasti fungování. Hráčské chování a další rysy jsou obvykle zřejmé po dobu nejméně 12 měsíců, aby mohla být stanovena diagnóza, i když požadovaná doba může být zkrácena, pokud jsou splněny všechny diagnostické požadavky a příznaky jsou závažné (World Health Organization, 2022).

U herní poruchy je rozdíl v tom, že herní chování se vztahuje k digitálnímu hraní či videohram a může být taktéž v online i offline formě (World Health Organization, 2022).

Hazardní hraní a sázení najdeme i v ICD-11 v kategorii „Problémy spojené se zdravým životním stylem“, nicméně i zde má samostatný kód hazardní hraní digitálních her či videoher (World Health Organization, 2022).

DSM-5

V aktuálně platném diagnostickém a statistickém manuálu duševních poruch (DSM-5) najdeme patologické hráčství taktéž pod názvem *hráčská porucha*. K této změně došlo z důvodu pejorativní konotace výrazu *patologický* (Petry, 2010). Nově také došlo k zařazení hráčské poruchy do společné skupiny „látkové a další návykové poruchy“, což odráží řadu společných rysů těchto poruch. Také bylo vypuštěno kritérium, které se týkalo „páchání nelegálních činů“, a došlo tak ke snížení počtu kritérií z 10 na 9. Minimální počet kritérií nutných k diagnóze hráčské poruchy se snížil z 5 na 4 (přitom 4–5 je označováno jako mírná, 6–7 jako střední, 8–9 jako závažná porucha). Hazardní hráčství naplňující 2 až 3 kritéria je označováno pojmem *v riziku*. Kritéria se týkají posledních 12 měsíců a jsou jimi:

1. Potřeba hrát se stále vyššími částkami peněz, aby bylo dosaženo požadovaného vzrušení.
2. Neklid nebo podrážděnost při pokusech přerušit nebo vzdání se hraní.
3. Opakovaně neúspěšné pokusy kontrolovat, přerušit nebo se vzdát hraní.
4. Zaujetí hráčstvím – plánování nového hazardu, přemýšlení o způsobech získání peněz na hraní.
5. Pocity bezmoci, viny, úzkosti či deprese vedoucí k hazardnímu hraní.
6. Dohánění ztrát – po prohře peněz je častá snaha je následující den hraním získat zpět.
7. Lhaní s úmyslem zastříti rozsah svého hráčství.
8. Spoléhání se na druhé osoby, že poskytnou peníze a napraví situaci způsobenou hráčstvím (in Mravčík et al., 2015).

2.3 Rozvoj hráčské závislosti

Nástup hráčské závislosti může být postupný nebo k němu může dojít po letech společenského hraní. K rozvoji závislosti může dojít v důsledku větší dostupnosti a vystavení se hazardním hrám nebo tento vývoj může urychlit také výskyt velkého životního stresoru (Rosenthal, 1992). Řada odborníků se také shoduje na tom, že značný vliv na vývoj směrem k patologickému hráčství, má také velká výhra v počátcích hráčské kariéry (Custer & Milt, 1985). Rozvoji hráčské závislosti a jejím průběhu se ve svém článku věnovali Lesieur a Custer (1984), kteří popsali tři fáze průběhu patologického hráčství:

V počáteční **fázi výher** se hráč seznamuje s herním prostředím, ve kterém prožívá příjemné a vzrušující pocity ze svých výher. V této fázi se hráč také poprvé setkává s velkou výhrou. Tento počáteční úspěch se podílí na kognitivních zkresleních, která se u hráčů objevují. Výhry hráč považuje za výsledek svých dovedností a schopností. Naopak prohry má hráč tendence připisovat různým vnějším událostem a racionalizovat je. Postupně dochází k vkládání vyhraných peněz zpět do hry a k opakovanému riskování, neboť to hráči přináší vzrušení. Při nedostatku peněz hráč neváhá využít půjček (Lesieur & Custer, 1984).

Druhou fází je **fáze proher** a jsou pro ni typické narůstající dlužné částky. Hráč, který má za sebou zkušenosti s prvními úspěchy, touží po dalších. Nicméně se stále častěji setkává s neúspěchem a značnými finančními ztrátami, které se snaží opětovným hraním získat zpět. V této fázi dochází ke vzdalování se své rodině, přátelům i pracovním povinnostem. Objevují se zde již také lži a podvody, které slouží hráči k obstarání financí ke hře (Lesieur & Custer, 1984).

Pro poslední **fázi zoufalství** je typická posedlost hráče vyhrát své prohrané peníze zpět a splatit narůstající dluhy. Hráč se stává černou ovčí ve svém zaměstnání i v okruhu své rodiny a přátel. V zoufalosti se mnohdy dopouští nelegálních činností za účelem získání finančních prostředků. V důsledku svých nepříjemných stavů se hráč stává iritabilním a hypersenzitivním. Dochází k narušení spánku, pocitům beznaděje a fyzickému i psychickému vyčerpání. V této fázi se objevují také výčitky svědomí a depresivní stavy, jež vedou až k sebevražedným myšlenkám a pokusům (Lesieur & Custer, 1984).

Rosenthal (1992) ve svém článku zmiňuje, že pro některé hráče existuje také čtvrtá fáze - **beznaděj**, ve které hráč již rezignuje na vyřešení vzniklých problémů svými silami. Hráč se v této fázi dostává do značné pasivity a na základě nátlaku blízké osoby je schopen vyhledat odbornou pomoc.

2.4 Systém péče

V České republice jsou služby pro problémové hráče a jejich rodiny poskytovány v rámci ambulantních adiktologických programů, psychiatrických ambulancí a také v pobytových programech. V důsledku pandemie COVID-19 v roce 2020 došlo k omezení poskytování osobních intervencí, nicméně došlo díky tomu také k rozvoji on-line poradenství a léčebným intervencím (Mravčík, et al., 2021).

Dle aktuálních informací z Mapy pomoci (Úřad vlády ČR, nedatováno) je na našem území dostupných 91 odborných služeb pro osoby s problémovým hráčstvím. Mezi těmito službami najdeme především adiktologické ambulance, centra komplexní péče a psychiatrické nemocnice, které nabízí pobytovou léčbu, jež probíhá na odděleních spolu s jinými typy závislostí (alkohol, nealkoholové drogy). Mezi službami také najdeme linky pomoci, online poradny a také například aplikaci Port od webového portálu Naberte kurz, jež provozuje Společnost Podané ruce o.p.s. V této aplikaci mohou hráči sledovat investovaný čas a peníze do hry a také si zde mohou nastavit měsíční limit pro finance vložené do hry (Naberte kurz, nedatováno).

Dlouhodobým problémem na poli léčby hráčské poruchy je nízká míra vstupu hráčů hazardních her do léčby. Od roku 2010 klesl počet léčených hráčů o více než 56 %. Děje se tak i přesto, že dostupnost i kapacita specializované péče pro tyto osoby v České republice roste. Nejčastějšími bariérami na straně hráčů jsou stud, strach z přiznání problému a obavy z odmítnutí rodiny nebo blízkých osob. Dle studie z roku 2019 se celkem 81% hráčů snažilo s hraním přestat nebo jej aspoň omezit svépomocí. Až finanční potíže, problémy ve vztazích, v zaměstnání nebo v oblasti duševního zdraví byly důvodem k vyhledání odborné pomoci (Mravčík, et al., 2021).

Také Frouzová (2003) uvádí, že mezi hlavní důvody k vyhledání odborné pomoci patří obvykle nátlak partnera hráče, který může mluvit o rozvodu či rozchodu. Dalším motivačním činitelem může být také hrozba propuštěním ze strany zaměstnavatele nebo výhrůžky věřitelů. Léčbě výrazně napomáhá spolupráce partnera, ale důležitý je především náhled jedince na svou nemoc.

Osoba, se kterou má hráč na počátku své hráčské kariéry intenzivní emoční vztah, je pro něj největší nadějí na zanechání nebo alespoň omezení hráčských aktivit. Jedná se zejména o začátky vztahu, kdy se u partnerů objevuje ve vysoké míře tolerance a vstřícnost. Dle Prunera (2008) se tak partner hráče stává nositelem inkongruentní změny.

Stádia změny motivace popisují Nešpor et al. (2011) spolu s vhodnými intervencemi dle stádia, ve kterém se klient právě nachází:

1. Ve **stadiu prekontemplace** klient zatím o změnu nestojí. K přechodu do následujícího stádia mu lze pomoci prostřednictvím otevřených otázek. Rady by v tomto stádiu klient neakceptoval.
2. **Stádium kontemplace** neboli váhání je vhodným časem pro práci s pozitivní motivací, vzbuzování naděje a víry v řešitelnost problému. V tomto čase se ukazuje jako velmi užitečná zkušenost déle abstinujících klientů při skupinové terapii.
3. Ve třetím stádiu dochází k **rozhodnutí pro změnu**. Stěžejní je zde podání relevantních informací a naplánování dalších konkrétních kroků jako plán léčby, přístup k financím, zaměstnání či trávení volného času.
4. Ve **stádiu jednání** klient uskutečňuje změnu. Nadále se pracuje s pozitivní i negativní motivací a klienta vedeme k uvědomění si pokroků, kterých bylo doposud dosaženo.
5. Ve **stádiu udržování** se již snižuje intenzita léčby. Nicméně motivaci je nutné přiměřeně udržovat tak, aby nevyhasla. I zde se ukazuje jako velmi užitečné docházení na skupinovou terapii.
6. Poslední stádium patří **recidívám**, které jsou nebezpečné tím, že se díky nim může klient dostat opět do stádia prekontemplace. Recidivu je potřeba za pomoci dalších osob rychle zastavit, prozkoumat její příčiny a z nich vyvodit užitečné závěry do budoucna. Může pro nás být také signálem, že je potřeba léčbu zintenzivnit.

Frouzová (2003) léčbu dělí do čtyř fází nazvaných dle strategických terapeutických cílů. Tento model léčby nazývá „4 I“ – **inventura, informace, iniciativa, idea**. Po počátečním zklidnění začíná první fáze tohoto modelu, a to **inventura**. Ta spočívá v uvědomění si jedincova hráčského problému. V této fázi by také měla být vytvořena smlouva o procesu léčby, ve které by mělo zaznít pacientovo rozhodnutí pro změnu a motivace k ní. Ve fázi **informace** by měl pacient nabýt všechny znalosti, které jsou nezbytné pro změnu. Jen tyto znalosti ovšem nestačí a je potřeba projít celým léčebným programem, aby bylo možné tyto znalosti aplikovat v pacientově léčbě. Třetí fáze - **iniciativa** – se pojí s porozuměním základním procesů zotavení. V této fázi je ústředním tématem prevence relapsu a s ní související zvýšení pacientovy sebekontroly. Důležitou součástí této fáze je

také nácvik komunikačních dovedností. V poslední fázi - **idea** – mluvíme již spíše o klientovi, než o pacientovi. Klient zde pracuje na zkvalitnění svého nového životního stylu, na svém sebepojetí, zlepšení interpersonálních vztahů a komunikace.

Dle Frouzové (2003) se celkově léčba skládá ze čtyř částí, jejichž posloupnost nesmí být pozměněna, protože jen tak může být léčba efektivní. V první části - **přerušeni hraní** - jde o omezení dostupnosti hraní – hospitalizace, omezení finančního zdroje apod. Stejně jako jinde i zde je lepší varianta pokud jde o krok, který je v souladu s pacientovým rozhodnutím. Jelikož finanční situace pacienta a často i jeho rodiny je nejakutnějším problémem, druhou částí léčby je **změna při zacházení s vlastními financemi**. Nešpor et al. (2011) zde doporučuje zkontaktovat věřitele, pověřit někoho převzetím financí, zřeknout se práva ke svým platebním kartám, svěřit majetek jiné osobě, vytvořit plán splácení dluhu. Dluhy klienta jsou naléhavým problémem jak pro něj, tak i pro jeho rodinu. Je potřeba zjistit, v jaké finanční situaci klient je, a podle ní vytvořit rozpočet a plán splácení dluhů. Následuje **prevence relapsu**, kde se uplatňují podobné postupy jako při léčbě látkových závislostí. Prvně je nezbytné zvládnout bažení a negativní emoce, které jsou s ním spojeny. Dále je důležité dodržování denního režimu, který je prevencí náhlého úbytku energie nebo naopak jejího velkého přívalu. Čtvrtou částí je **úprava životního stylu**, která vychází ze zkušeností z Anonymních gamblerů, kde je kladen důraz na péči o duchovní stav pacienta (Frouzová, 2003).

Odbornou pomoc potřebují velmi často také rodinní příslušníci nebo jinak blízké osoby hráče. Může se jednat o rodinnou a párovou terapii, která usnadňuje léčbu hráčské poruchy, ale také pomáhá mírnit duševní obtíže dalších členů rodiny a blízkých osob. Dále je možné navštívit spolu s hráčem úvodní nebo i navazující skupinovou terapii. To je obzvláště úlevné z toho důvodu, že hráčův doprovod vidí, že nejen jejich rodina má tento problém. Také si zde hráči i jejich blízcí mohou vyslechnout příběhy dlouhodobě abstinujících hráčů, které mají motivační efekt a mohou poskytnout naději na pozitivní vývoj situace. Pomoc může nicméně vyhledat i samotná osoba blízká, a to v případě, že hráč samotný se léčit odmítá, nebo i jen z toho důvodu, že osoba blízká potřebuje nějakou formu podpory v takto tíživé životní situaci (Nešpor et al., 2011).

3 Kognitivní omyly

V této kapitole se budeme věnovat etiologii problémového hráčství z pohledu kognitivních modelů. Kognitivně behaviorální model je založen na předpokladu, že chybná přesvědčení, kognitivní zkreslení a nepochopení principů pravděpodobnosti, náhodnosti, vzájemné nezávislosti dvou nezávislých událostí a tvorba chybných příčinných spojení mezi dvěma jevy, přispívají ke vzniku a udržení problémového hráčského chování (Rickwood et al., 2010). Nicméně zatím neexistují prospektivní data, která by odpověděla na otázku, zda kognitivní omyly předcházely nástupu problémového hráčství, nebo se vyskytují jako důsledek dlouhodobého hraní (Michalczuk et al., 2011). V první podkapitole stručně vymezíme pojem kognitivní omyl a představíme některé ze studií poukazující na důležitost zkoumání kognitivních omylů v kontextu hráčství. V následující podkapitole se již budeme věnovat konkrétním kognitivním omylům v kontextu hráčství.

3.1 Vymezení pojmu a současný výzkum

Kognitivních omylů se lidé obvykle dopouštějí ve chvílích, kdy musí čelit složitým úkolům, jejichž výsledky jsou nejisté nebo obtížně předvídatelné, jako je tomu i u hraní hazardních her. Místo toho, abychom zvažovali všechny skutečné možnosti, což je obtížné nebo dokonce nemožné, snažíme se všechny tyto informace zjednodušit, přičemž bereme v úvahu jen malou část informací. Tato redukce nám sice usnadní náš úkol, avšak zkreslené informace nemusí adekvátně reprezentovat realitu a vést ke správným závěrům (Labrador et al., 2020).

Haselton et al. (2005) definují kognitivní omyly jako systematická zkreslení v procesu myšlení, která mohou vést k nepřesným, nesprávným nebo neadekvátním závěrům. Autoři dále uvádějí, že tyto kognitivní omyly vznikají v důsledku evolučních tlaků a jsou základem pro vznik kognitivních mechanismů, které pomáhají jedincům zvládat různé situace ve svém prostředí.

Kahneman (2012) ve své knize popisuje dva základní typy myšlení: **rychlé** a **pomalé**. Rychlé myšlení je **automatické** a **intuitivní**, zatímco pomalé myšlení je **záměrné** a **analytické**. Kognitivní omyly se podle něj obvykle vyskytují v myšlení rychlém, ale pokud jsou lidé příliš ovlivněni emocemi nebo jinými faktory, mohou vznikat také v myšlení pomalém.

Becková (2018) definuje kognitivní omyly jako myšlenkové chyby nebo zkreslení, které nám brání v objektivním a realistickém vnímání světa kolem nás. Tyto omyly vycházejí

z našich předpokladů, zkušeností a osobních interpretací a mohou vést k nezdravým emocionálním reakcím, rozhodnutím, chování a mohou vést k různým psychickým problémům, jako jsou například úzkostné poruchy nebo deprese. Cílem kognitivně behaviorální terapie pak je pomoci lidem rozpoznat své kognitivní omyly a naučit se je nahrazovat realističtějšími a vyváženějšími myšlenkovými vzorci.

V kvalitativní studii autorů Subramaniam et al. (2017), zaměřené na starší hráče hazardních her, všech 25 respondentů vykazovalo kognitivní omyly spojené s hráčstvím, které měly vliv jak na udržování problémového hráčství, tak i na eskalaci tohoto problému. Na základě provedených rozhovorů autoři rozdělili kognitivní omyly, objevující se u respondentů výzkumu, do tří hlavních kategorií. Těmto kategoriím se budeme věnovat v následující podkapitole.

Na důležitost zkoumání kognitivních omylů v kontextu hráčství poukazuje například také studie autorů Labrador et al. (2020) kde se ukázalo, že kognitivní zkreslení osob, které nehrají hazardní hry, se signifikantně liší od kognitivních zkreslení hazardních hráčů, nehledě na úroveň jejich zapojení do hry. Co se týče úrovně zapojení do hry, tak hráče dle dosaženého skóre pro kognitivní zkreslení, dělí do následujících tří skupin: 1. osoby, jež nehrají hazardní hry, 2. nízkorizikovní hráči a hráči v risku, 3. problémoví a patologičtí hráči. Přičemž osoby, jež hazardní hry nehrají, vykazují nejméně kognitivních zkreslení a problémoví a patologičtí hráči vykazují kognitivních zkreslení nejvíce. Zajímavé zjištění je také to, že jednotlivá kognitivní zkreslení mezi sebou vzájemně korelují, což znamená, že jedno kognitivní zkreslení bude pravděpodobně doprovázeno dalšími. Z toho důvodu autoři zdůrazňují, s ohledem na prevenci a intervenci hazardního hraní, potřebu zaměřit pozornost na všechna kognitivní zkreslení a ne jen na některá z nich.

Kognitivními omyly u hazardních hráčů se zabývali ve své studii také Ledgerwood et al. (2020), jejichž studie se zaměřila na kognitivní omyly spojené s hazardními hrami u pacientů v pobytové léčbě pro hazardní hraní. Studie využila dotazník s názvem Gambling-Related Cognitions Scale (GRCS), který měří různé kognitivní omyly spojené s hazardními hrami. Výsledky studie ukázaly, že pacienti, kteří dosáhli většího skóre ve škálách pro interpretační předpojatost a vnímanou neschopnost zastavit hazardní hraní, trpí také závažnější formou hráčské poruchy. Celkové skóre v GRCS ani jiné škály se závažnější formou hráčské poruchy již spojeny nejsou. Významné je zjištění, že pobytová léčba vedla k významnému snížení kognitivních omylů spojených s hazardním hraním.

3.2 Vybrané kognitivní omyly v kontextu hráčství

Na úvod této podkapitoly si představíme některá z možných dělení kognitivních omylů. Prunner (2008) ve své knize například kognitivní omyly dělí do následujících kategorií:

1. **Pověry:** Hráči silně věří, že existují předměty, jež jim přinášejí štěstí. Pravděpodobnost výhry zvyšují striktním dodržováním specifických rituálů.
2. **Interpretační předpojatost:** Hráč připisuje výhry svým schopnostem a zkušenostem. Oproti tomu prohry jsou přisuzovány neštěstí.
3. **Dočasný teleskopíng:** Hráči věří, že výhry jsou statisticky rovnoměrně rozloženy a že na základě pravděpodobnosti budou výhrou právě oni obdařeni dříve.
4. **Selektivní paměť:** U hráče se v tomto případě objevuje selektivnost kognitivních procesů způsobujících zapamatování si výher při současném zapominání proher. Stejně tak dochází ke sčítání výher a zapominání prohraných částek peněz.
5. **Subjektivně produkované klamně korelace:** Kontextový stimul, který má pouze náhodný vztah k výhře či prohře, je považován za příčinnou souvislost.

V publikaci autorů Rickwood et al. (2010) najdeme následující klasifikaci kognitivních omylů, která vychází z děl řady jiných autorů:

1. **Dovednost a úsudek (iluze kontroly),** které vedou k přeceňování schopností a dovedností při ovlivňování výsledků náhodných událostí.
2. **Vlastnictví osobních rysů nebo rituální chování,** které zvyšují pravděpodobnost výhry (štěstí jako osobní atribut, pověřivé chování a přesvědčení, víra v přízeň osudu a očekávání odpovědi na modlitby).
3. **Selektivní paměť** a neobjektivní vzpomínky nebo hodnocení výsledků.
4. Mylné představy o pravděpodobnosti, vzájemné nezávislosti událostí a očekávání výhry po sérii proher (**hráčský klam**).

Zajímavé je také poměrně stručné a přehledné dělení autorů Subramaniam et al. (2017), kteří dělí kognitivní omyly do tří hlavních kategorií a to:

1. **Ovládání pravděpodobnosti:** Zde autoři řadí hráčský klam, pronásledování výher a pronásledování ztrát.
2. **Kontrola nad interpretací:** V tomto případě jde o víru, že výhry jsou více než prohry.

3. **Iluze kontroly:** Do této kategorie autoři řadí hráčovo vnímání hazardu jako dovednost. Dále jsou zde zařazeny těsné prohry, pověřivost, koncept štěstí a chycení se do pastí.

V následující části se již budeme podrobněji věnovat kognitivním omylům, které se objevují napříč výše zmíněnými dělení.

Hráčský klam

Hráčský klam reprezentuje mylnou představu, že dvě nezávislé události spolu souvisí. Tento fenomén představuje sklon věřit, že jev, který v nedávné době nenastal, nastane v blízké budoucnosti s větší pravděpodobností. Toto přesvědčení vede k tomu, že série proher je vnímána jako důkaz pro blížící se výhru (Rogers, 1998).

Existence hráčského klamu také vysvětluje, proč lidé sázející na sportovní výsledky, pokračují ve hře i přes jejich prohry. Xu & Harvey (2014) to ve své studii vysvětlují na příkladu s mincí. Hráči věří, že pokud na minci padne v pěti hodech pětkrát panna, šance na to, aby při příštím hodu padl orel, je vyšší než padesát procent. Domnívají se, že z dlouhodobého hlediska oba jevy nastávají v průměru 50:50, a že případné odchylky od průměru budou vyrovnány. To znamená, že pokud pětkrát padla panna, pro vyrovnání je potřeba, aby padl vícekrát orel.

Clotfelter a Cook (1993) ve své studii analyzovali výsledky loterijního losování a zjistili, že hráči často sází na čísla, která nebyla delší dobu losována, což ukazuje na vliv hráčského klamu. Tento vzorec sázek však nemá žádný vliv na výhry hráčů, což znamená, že hráčský klam je pouze iluzí a nemá žádný reálný vliv na pravděpodobnost výhry.

Chycení se do pastí

Chycení se do pastí je jev, který označuje situaci, kdy se hráč, navzdory vzrůstajícímu počtu proher, cítí nucen dále sázet. Čas i peníze jsou jím vynakládány do hry kvůli vnitřnímu pocitu, že došel již příliš daleko na to, aby v této chvíli přestal (Rogers, 1998).

Ve své studii se Ariyabuddhiphongs a Phengphol (2008) dotazovali hráčů loterie, zda se někdy ocitli v situaci, kdy již prohráli značnou část svých vsazených peněz, a zda i v takovém případě pokračovali v hraní. Výsledky ukázaly, že téměř u poloviny dotázaných hráčů se objevilo chycení se do pastí a pokračovali v hraní, i když měli větší ztráty než výhry. Studie také ukázala, že hráči, u kterých se objevilo chycení se do pastí, byli též ovlivněni

hráčským klamem, tedy mylným přesvědčením, že šance na výhru se zvýší po prohraných sázkách.

Iluze kontroly

Iluze kontroly odkazuje na přeceňování míry kontroly, kterou lidé mají nad situacemi, jež jsou ve skutečnosti zcela náhodné nebo mimo jejich vliv. Tato tendence byla pozorována v různých situacích, včetně hraní hazardních her. Langer (1975) v jednom ze svých výzkumů dala části probandů vybrat si loterijní lístek a druhé části probandů byl lístek přidělen. Ukázalo se, že skupina, která si lístek vybrala sama, byla méně ochotná jej vyměnit i přesto, že tato výměna by nijak neovlivnila objektivní šanci na výhru.

Sportovní sázkaři se často věnují systematickým a intenzivním analýzám jednotlivých utkání za účelem stát se v tomto směru profesionálem (Prunner, 2013). Nicméně funkčnost těchto strategií vyvrací například studie Cantinotti et al. (2004), která se zabývala úspěšností predikce mezi hokejovými sázkaři a porovnávala je s náhodně generovaným výběrem. Studie ukázala, že skuteční sázkaři byli úspěšní v 47,3 % tipů, zatímco náhodně vygenerované tipy byly úspěšné ve 33,3 %. Nicméně výše proher byla větší v případě skutečných sázkařů. U těch se v průměru pohybovala okolo 14,4 USD, zatímco u náhodných tipů to bylo v průměru 7,7 USD. Mezi faktory, které ovlivnily tipy respondentů, patřily zejména předchozí výsledky zápasů daných týmů, prostředí, ve kterém se utkání odehrávalo a výše kurzu (Cantinotti et al., 2004).

Také v kvalitativní studii autorů Subramaniam et al. (2017) se v rozhovorech s hráči dovednostních i šancových her objevil pocit, že mohou ovládat výsledek hry pomocí svých dovedností. Hazardní hráči vynaložili značné množství času, úsilí a prostředků na rozvoj takových dovedností, které dále posílily jejich iluzi kontroly a ospravedlnily jejich hru.

Selektivní paměť

Selektivní paměť u hazardních hráčů se projevuje v podobě neobjektivních vzpomínek nebo hodnocení výsledků vedoucích k zaměření pozornosti na výhry a osobnostní dovednosti, které k těmto výhrám vedly. Úspěchy jsou hráči přehlíženy, nebo jsou připisovány vnějším nepředvídatelným činitelům. Selektivní paměť spolu s dalšími kognitivními omyly (nerealistický optimismus, hráčský klam, iluze kontroly) zvyšují u hráče domnělý pocit šance na výhru (Rickwood et al., 2010).

Také ve studii autorů Subramaniam et al. (2017) měli účastníci při rozhovorech tendenci vybavovat si své výhry, zejména ty velké, velmi jasně a živě, zatímco prohry si vybavovali méně často a jejich popis byl velmi vágní. Wardle et al. (2007, in Subramaniam et al., 2017) toto nadhodnocování výher a podceňování proher připisují skutečnosti, že velké výhry jsou vzácné a stávají se tak ve vzpomínkách hráče významnými, na rozdíl od proher, které jsou časté a malé.

Těsné prohry

Těsné prohry představují situaci, kdy se hráči podaří „těsně prohrát“, například tím, že uhodne jen některá čísla v loterijním losu. Podle Rogerse (1998) mohou hráči v této situaci pociťovat silnou frustraci a zklamání, ale zároveň mohou být motivováni k pokračování ve hře, protože mají pocit, že jsou velmi blízko k výhře. Tento pocit může být podporován různými faktory, jako jsou grafické znázornění těsných proher na loterijním lístku, komentáře moderátora nebo reklamy, které zdůrazňují blízkost hráčů k výhře. Nicméně toto přesvědčení o blízkosti k výhře je mylné, protože pravděpodobnost výhry na dalším losu je stále stejná a minulé výsledky nemají žádný vliv na budoucí výsledky.

Autoři Clark et al. (2009) provedli experiment, ve kterém zkoumali pomocí funkční magnetické resonance, která mozková centra jsou aktivní v případech, kdy hráči zažívají těsné prohry. V případě těsných proher se prokázala výrazně vyšší aktivita ve ventrálním striatu a v přední insule, než tomu bylo v případě úplných proher. Zajímavé je, že stejné oblasti byly aktivovány i v případě nečekané výhry. To může vysvětlovat, že i přesto, že těsné prohry byly hodnoceny účastníky jako subjektivně více nepříjemné, než úplné prohry, tak zároveň zvyšovaly touhu pokračovat ve hře.

Nerealistický optimismus

Nerealistický optimismus ve své studii zkoumal Weinstein (1980). Zaměřoval se na to, jak lidé hodnotí pravděpodobnost, že se stanou obětí různých negativních událostí, jako například vážné nemoci, nehody, neúspěchu v osobním životě apod. Výsledky studie ukázaly, že většina lidí má tendenci být nadměrně optimistická a podceňovat riziko stát se obětí negativních událostí. Například více než polovina účastníků studie si myslela, že mají menší pravděpodobnost zemřít na srdeční chorobu nebo mít autonehodu než průměrný člověk. Podobně mnoho účastníků přeceňovalo pravděpodobnost úspěchu ve svých vlastních podnikatelských či akademických projektech.

Také v základu nerealistického optimismu stojí nepochopení náhodnosti, jako je tomu i u většiny ostatních kognitivních omylů. Nerealistický optimismus je častější v případě, že pravděpodobnost úspěchu je malá (Rogers, 1998).

Víra v horká a chladná čísla

Víra v horká a chladná čísla je založena na mylné představě, že některá čísla jsou "horká" a vyskytují se častěji, zatímco jiná jsou "chladná" a vyskytují se méně často. Tento předpoklad může vést hráče k tomu, že si vybírají "horká" čísla a vyhýbají se "chladným" číslům v naději, že tím zvýší svou šanci na výhru. Rogers (1998) však tvrdí, že tato představa je mylná a nemá žádné opodstatnění v matematické pravděpodobnosti. Každé číslo na losovacím lístku má totiž stejnou šanci být vylosováno. I když se některá čísla mohou zdát více či méně častější na základě minulých výsledků, tato informace nemá žádný vliv na pravděpodobnost budoucího výskytu těchto čísel.

Pověřivé myšlení

Pověřivé myšlení se vztahuje k silnému přesvědčení o souvislostech mezi příčinou a následkem dvou nezávislých událostí. Studie Ariyabuddhipongsa a Chanchalermpona (2007) zkoumala vztah mezi nadějí, pověřivým chováním a faktory prostředí mezi hráči loterie v Thajsku. Výsledky ukázaly, že naděje na výhru pozitivně korelovala s pověřivým chováním a že tento vztah byl ovlivněn faktory prostředí, jako je sociální podpora a vystavení reklamám.

Efekt kumulované výhry

Efekt kumulované výhry v podstatě znamená, že hráči mohou být lákáni k hraní loterie tím, že vidí, jak se jackpot postupně navyšuje a vytváří se tak velká výhra. Hráči mohou mít pocit, že mají větší šanci na výhru, protože výhra se zdá být velká a lákavá. Tento efekt může být umocněn tím, že jsou hráči informováni o výších předchozích výher a kumulovaném jackpotu. Toto informování může hráče motivovat k dalšímu hraní loterie, protože vidí v kumulovaném jackpotu možnost získat velkou finanční odměnu (Rogers, 1998).

VÝZKUMNÁ ČÁST DIPLOMOVÉ PRÁCE

4 Výzkumný problém

V teoretické části jsme představili témata hazardního hraní v České republice, psychologických aspektů problémového hráčství a také problematiku kognitivních omylů. To vše se zaměřením na jedince sázející na sportovní utkání, které je stále společností velmi tolerovanou formou hazardu, což je jedním z faktorů, který se může také promítat do kognitivních omylů, které se u těchto hráčů vyskytují. Dalším faktorem, který může mít vliv na kognitivní omyly sportovních sázkařů je fakt, že se jedná o strategickou hru, u které hráči využívají také své znalosti. Tyto faktory nás přivedly k myšlence prozkoumat kognitivní omyly právě u sázkařů na sport. Cílem pak bylo prozkoumat a analyzovat jejich hráčské kariéry, strategie využívající při hře, zkušenosti, pocity a postoje, které nyní zaujímají k problematice sportovního sázení. To vše se zaměřením na následné identifikování kognitivních omylů vyskytujících se u jednotlivých hráčů v kontextu jejich hráčské kariéry a následně i na ty kognitivní omyly, které se vyskytují napříč jednotlivými případy.

4.1 Výzkumné cíle

Jako hlavní cíl výzkumu jsme si stanovili zmapování skupiny sportovních sázkařů. V rámci tohoto mapování jsme se zaměřili na vývoj jejich hráčské kariéry, motivaci k sázení, sázkařské styly, motivaci k léčbě a současné postoje k sázení. Cílem bylo pokusit se v rozhovorech zachytit kognitivní omyly, kterých se hráči při sportovním sázení dopouštějí. Za cíl jsme si kladli tyto kognitivní omyly popsat, zasadit je do kontextu života hráče a najít opakující se vzorce napříč příběhy našich respondentů.

4.2 Výzkumné otázky

Na základě specifikace výzkumného problému a výše uvedených výzkumných cílů jsme formulovali následující výzkumné otázky:

1. Jaký vývoj mají hráčské kariéry jednotlivých sázkařů?
2. Jakých kognitivních omylů se sázkaři ve své hráčské kariéře dopouštěli?
3. Jaké kognitivní omyly přetrvávají i v průběhu/po ambulantní léčbě?
4. Jaký je současný postoj sázkařů ke sportovnímu sázení?

5 Metodologický rámec výzkumu

V následujících podkapitolách se budeme věnovat metodologickému rámci výzkumu. Popíšeme výzkumný design, metody získávání dat spolu s průběhem jejich získávání, výzkumný soubor a metody zpracování a analýzy dat spolu se zdůvodněním pro jejich použití.

5.1 Design výzkumu

Vzhledem k předmětu výzkumu této diplomové práce a tomu, že cílem této studie je především podrobné a hloubkové poznání jednotlivých příběhů probandů, jsme zvolili kvalitativní přístup, jehož cílem je prostřednictvím hloubkové analýzy zachycení a interpretování nekvantifikovatelných fenoménů, jež jsou jedinečné a neopakovatelné a mohou být vnímány v různých rovinách a kvalitách (Miovský, 2006).

Jako konkrétní design výzkumu jsme zvolili sérii případových studií, což nám umožnilo zachycení všech podstatných detailů, které zpřesňují poznání daného fenoménu (Smith, 2004).

5.2 Metody získávání dat

Pro získávání dat byla využita metoda moderovaného rozhovoru (interview). Jednalo se konkrétně o polostrukturované interview spojené s pozorováním. Polostrukturované interview je zřejmě nejrozšířenější metodou při vedení rozhovoru, neboť dokáže eliminovat nevýhody strukturovaného a nestrukturovaného interview a zároveň těžit z výhod obou těchto metod. U této metody si výzkumník vytváří určité schéma a okruh otázek, u nichž je obvykle možné zaměňovat pořadí, v jakém se na ně probandů budeme ptát. Výhodou je také možnost ptát se na doplňující otázky a téma tak rozpracovávat do takové hloubky, která je užitečná vzhledem k výzkumným cílům a otázkám (Miovský, 2006).

Pro rozhovor jsme si vytyčili oblasti zájmu a sestavili volnou osnovu, podle které jsme se všemi respondenty postupovali. Na začátku rozhovoru jsme stručně představili téma této diplomové práce a následně jsme se již věnovali otázkám dle vytyčené volné osnovy spolu s využíváním doplňujících otázek. Otázky byly kladeny v různém znění a pořadí dle aktuálního vývoje rozhovoru. Průměrná délka rozhovoru činila 64 minut. Nejkratší rozhovor trval 50 minut a nejdelší 80 minut.

5.3 Výběrový soubor a průběh získávání dat

U kvalitativních studií se obecně doporučuje nižší velikost výzkumného souboru, avšak je nutné, aby získaná data byla bohatá. Pro námi zvolenou metodu IPA (viz dále v podkapitole Metody zpracování a analýzy dat) doporučují Smith, Flowers a Larkin (2009) pro magisterské závěrečné práce velikost souboru od tří do šesti respondentů. Výzkumný soubor našeho výzkumu je tvořen celkem **5 respondenty**. Metodou výběru výzkumného souboru byl **záměrný výběr přes instituci** a to konkrétně **Společnost podané ruce o.p.s.** Bylo osloveno Centrum komplexní péče ve Zlínském kraji a v Olomouckém kraji. Terapeuti z vybraných center oslovili v rámci individuální nebo skupinové terapie vhodné adepty pro účast na našem výzkumu. Kritériem pro možnost účasti na našem výzkumu bylo pouze sportovní sázení v anamnéze klienta služby a mužské pohlaví. Až na jednoho respondenta bylo problémové sportovní sázení důvodem k vyhledání služby a jiné závislosti se u nich neobjevovali. U zmíněného respondenta byla zaznamenána závislost i na jiných typech hazardu a tento respondent také absolvoval pobytovou léčbu pro závislost na alkoholu.

Výsledný soubor tedy činil **5 respondentů**, přičemž se jednalo pouze o **muže**. Průměrný věk respondentů byl **35,8 let**. Přičemž nejmladší respondent měl 32 let a nejstarší 39 let. Tři respondenti byli ženatí a měli se svou ženou děti, zbylí dva respondenti byli svobodní a bezdětní.

5.4 Metody zpracování a analýzy dat

Interview bylo se souhlasem respondentů nahráváno na diktafon mobilního telefonu. Tento souhlas udělilo všech 5 respondentů. Následně proběhla transkripce dat do písemné elektronické podoby. Výsledné přepisy rozhovorů v dokumentu Microsoft Word byly následně přeneseny do programu Atlas.ti 7, kde došlo k jejich opakovanému pročítání, kódování a analyzování.

Jako metodu pro analýzu dat jsme zvolili interpretativní fenomenologickou analýzu (IPA), pro kterou je typické zaměření se na porozumění žité zkušenosti člověka. IPA je ukotvena ve fenomenologii, hermeneutice a idiografickém přístupu. Významnou vlastností této metody analýzy dat je také práce s výzkumníkovými vlastními zkušenostmi a domněnkami, které používá pro vlastní interpretaci dat (Koutná et al., 2013). V naší práci se jedná konkrétně o sérii případových studií a tematickou analýzu opakujících se témat napříč jednotlivými příběhy.

Samotná analýza dat v případě naší studie probíhala tím způsobem, že po prvotním seznámení s nasbíranými daty došlo k jejich kódování. Kódování probíhalo po jednotlivých případech a vzniklo tak velké množství kódů, které byly následně redukovány a na základě podobnosti slučovány. Finální kódy byly posléze dle vzájemných vztahů slučovány do rodin kódů. Tímto způsobem jsme získali přehled společných témat napříč jednotlivými případovými studii. Následovala samotná interpretace dat, při níž jsme nejprve zpracovali jednotlivé případové studie doplněné o citace jednotlivých respondentů. Součástí každé případové studie je také výzkumníková interpretace dat, která je v textu oddělena, tak aby byly jasně patrné obě perspektivy – respondenta i výzkumníka. Identifikovaná společná témata napříč jednotlivými případovými studii jsou shrnuta v samostatné podkapitole o výsledcích tematické analýzy.

5.5 Etické aspekty výzkumu

V průběhu realizace výzkumné části předkládané diplomové práce byl kladen důraz na dodržování etických zásad a ochranu osobních údajů. Účast všech respondentů výzkumu byla dobrovolná. Respondenti byli o možnosti zúčastnit se výzkumu informováni svými terapeuty ze společnosti Podané ruce o.p.s., kde využívali některou ze služeb, které tato organizace nabízí. Konkrétní klienti služby, kteří projevíli zájem se studie zúčastnit, byli následně kontaktováni a byla s nimi domluvena schůzka, na které proběhlo samotné interview. Účastníkům zde byly sděleny informace o zpracování osobních údajů, práci s daty a o možnosti z výzkumu kdykoliv odstoupit nebo po jejich následné úvaze odstranit některé pasáže rozhovoru. Tuto možnost žádný z účastníků výzkumu nevyužil. Součástí úvodní části rozhovoru byl také souhlas s účastí na výzkumu a souhlas s nahráváním rozhovoru. Všichni účastníci výzkumu s účastí na výzkumu a s pořizováním audio nahrávky souhlasili. Rozhovor byl veden tak, aby se co nejvíce zamezilo možnosti objevení se bažení v návaznosti na obsah interview. Nicméně vzhledem k tomu, že všichni respondenti aktuálně využívali některou ze služeb společnosti Podané ruce o.p.s., byli upozorněni na to, aby v případě objevení se bažení nebo jiných pocitů a stavů v návaznosti na proběhlé interview, informovali svého terapeuta.

Všechna data získaná během rozhovorů byla anonymizována a uchovávána v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Veškerý pořízený materiál byl uložen pod číslem dle pořadí provedení interview a v samotné práci se u jednotlivých příběhů používají fiktivní jména. V prepisech rozhovorů se neobjevují žádná jména

konkrétních osob, ani údaje, které by k identifikaci osob mohly vést. Po skončení výzkumu byly nahrávky smazány.

6 Výsledky analýzy dat

Výsledky analýzy dat budeme nejprve prezentovat po jednotlivých případech a následně dle hlavních témat vzešlých z analýzy. V rámci prezentování výsledků případových studií nejprve představíme vývoj hráčské kariéry daného respondenta a následně se zaměříme na kognitivní omyly, které se v jeho příběhu objevují. V části věnované tematické analýze napříč příběhy se nejprve zaměříme na kognitivní omyly, které jsme identifikovali u všech respondentů a následně představíme ostatní témata, která se v příbězích opakovala a která jsme vyhodnotili jako podstatná.

6.1 Výsledky případových studií

6.1.1 Respondent Pavel

Vývoj hráčské kariéry

Pavlovi je 36 let a na sportovní zápas si vsadil poprvé v 15 nebo 16 letech. V té době již sázeli i jeho známí, a protože vypadal starší, neměl problém koupit se alkohol, cigarety nebo si vsadit. Z počátku chodil, jak sám Pavel říká, do „malé kukaně“ každý druhý až třetí den a jeho sázky se pohybovaly okolo 20 Kč až 50 Kč a týdně se jeho útrata za sázení pohybovala od 100 Kč do 500 Kč.

Zlom nastal ve chvíli, kdy se „malá kukaň“ Tipsportu přestěhovala do místní hospody, kde se začali posléze scházet s přáteli každý den. Klient toto období popisuje následujícími slovy: „... a tam už to byla taková komunitní sešlost. To jsme se tam scházeli víc sázkařů, dali jsme si u toho pivo, analyzovali jsme zápasy, co kdo sází, určité vychytávky, i jak co poznat.“ Pavel měl již v té době i problémy s alkoholem, tak i ten se podílel na tomto zlomu: „...a když jsme tam vydrželi sedět u toho piva, tak prostě taková ta míra, že čím víc piv, tím víc sázenek a jiné... Tak to bylo takové propojené.“

Toto aktivní období trvalo deset let a přerušilo ho Pavlovo stěhování do jiného města a také přesunutí Tipsportu do jiné hospody než do té, ve které se scházel s přáteli. Po přestěhování docházel také do místního Tipsportu, ale nechodil již každý den, ale jen když se hrála extraliga nebo NHL. V té době již také sázel online, ale tomu Pavel nikdy nepropadl. Připisuje to tomu, že pro něj bylo pohodlnější vyplnit si tiket na kamenné pobočce, protože v online formě mu to trvalo podstatně déle. Pavla také odradila možnost propojit si svůj

sázkařský účet se svým bankovním účtem, protože vnímal riziko toho, že by neuměl hru včas ukončit a vsadil by podstatně více peněz, než by si mohl dovolit.

V současné době Pavel na sport nesází – již pět let. Na svou poslední sázku si vzpomíná – vsadil si při své protialkoholní léčbě v Kroměříži a byla to současně jedna z jeho větších výher – „za stovku pět tisíc.“ V té době již ale sázel třeba jen jednou za čtrnáct dní. Do léčby v Kroměříži také sportovní sázení nepovažoval za gambling. Na to, kdy začal sportovní sázení jako gambling Pavel vzpomíná následovně: „...až když jsem se o tom trochu víc dozvěděl... Dokonce v tom Kroměříži jsem si vsadil, ale pak jak jsem si přečetl i knížky ohledně toho... jak jsem zjišťoval, že někteří prohrály za večer nehorázné částky peněz a tak. Tak jsem si uvědomil, že vlastně já jsem v tom žil dvacet let.“

Kognitivní omyly

Selektivní paměť

Jak již zaznělo v předcházejících odstavcích - pro Pavla byla velmi důležitá hráčská komunita, kterou si v místní hospodě vytvořili. Bylo v ní také několik hráčů, kteří se údajně sportovním sázením živí.

Pavel zná osobně dva takové. Když mluví o tom, co tyto dva odlišuje od těch ostatních, zmiňuje především čas, který věnují sledování sportovních týmů, výsledků zápasů atp. Dále také sázkařské strategie, a to konkrétně správně zvolený kurz. Následně ale Pavel dodává, že: „...on si tím vydělává, ale dá se říct, že to je už strašně silná závislost na tom. Že to není jen čistě o tom, že si tím vydělává.“ Dále Pavel zmiňuje: „...ale taky sem přišel na jednoho, který si tím vydělával rok a pak za druhý rok dokázal prohrát barák... Mu se opravdu dařilo kdesi cosi. Potom si myslím, že byl ten zvrát, že chtěl víc a víc, že už byl, dá se říct, nenasytý. A pak přišel i o ten barák, jo.“

Druhého hráče, který se podle Pavla živí sportovním sázením, popisuje následujícími slovy: „...ten má každý měsíc... nejhůř každý druhý měsíc výhry nad sto tisíc. Jo, on má ještě svoji firmu, tohle má svůj koníček – u toho fakt sedí. Do toho vlastně je i v důchodě a studuje všechny ty týmy, kde co a jak a tipuje hlavně ty větší kurzy. A pamatuju si, že vyhrál necelý milion skoro. Jo, že se mu podařilo nebo takto. Takže... dá se říct, že on, v uvozovkách, se tím dokáže i živit.“

Domníváme se, že Pavel si selektivně vybírá informace o hráčích, kterým se daří „obehrávat“ systém sázkových kanceláří – o takzvaných „quantech“. V průběhu rozhovoru

se zmiňuje, že si myslí, že je možné se sázením na sport živit a že takové hráče dokonce zná. Nicméně jak je patrné z výše uvedených citací rozhovoru, sám uvádí o těchto hráčích informace, které jsou v rozporu s tím, že se sportovním sázením živí. To z těchto hráčů dělá tak trochu „bájně quantity“, o nichž mezi hráči kolují historky, které hráče mohou motivovat ke hře. U Pavla si však můžeme všimnout i jeho realistického náhledu na historky o velkých výhrách jeho známých, například když uvádí že: „... *ale sází třeba každý den čtyřicet tiketů. Jo, takže tam zas ta míra... nevím kolik vyhraje pořád... a kolik prohraje.*“

Těsné prohry

Pavel ve svém příběhu opakovaně zmiňuje situace, kdy „těsně nevyhrál“: „... *třeba třicet sekund před koncem zápasu, jo... mně vyšly dva výsledky s kurzem 15 a teďka byl třetí výsledek s kurzem dalších 15... ten vlastně nevyšel o třicet sekund, protože dali do prázdné brány, protože hráli power play. A rázem 15 krát 15 krát 15 krát 10 korun... teďka to tak rychle nespočítám... a to by byla moje výhra.*“ U těchto proher se také u Pavla objevuje externalizovaná naštvanost: „*Třeba blbých 30 sekund je dělilo od toho, abych vyhrál třeba 80 tisíc. Jo, tak to sem byl naštvaný už aji na ně... to nemohli ubránit nebo toto...*“ Kdežto u jiných typů hazardu Pavel zmiňuje převážně naštvanost internalizovanou: „... *a když jsem tam prohrál nějaké peníze a šel jsem tam s tím, že jsem na někoho naštvaný, tak jsem z tama odcházel, když jsem tam prohrál těch deset tisíc, že už nejsem na něho naštvaný, ale su naštvaný sám na sebe.*“

Chycení se do pastí a iluze kontroly

Pavel zmínil také to, že v období před výplatou se objevují větší chutě si zahrát a získat tak rychle a snadno peníze: „... *před výplatou jak už není moc peněz, tak ta chuť je mnohem silnější než po výplatě. Jo, že teďka už zase počítám rozpočet, už mám jen 150 korun na den... ty vado, abych to vydržel do toho důchodu, do výplaty, do všeckého... ty vado! Automat! To je rychlá výhra! Tipsport! To je taky rychlá výhra!*“

Jelikož je Pavel, jak sám říká, „blázen do sportu“, objevují se u něj tyto myšlenky při sledování sportovních zápasů a tipů redakce, které tyto zápasy provází: „... *a já u toho už začnu klasicky... ten starý sázkař ve mně... přemýšlet: aaa.... toto nebude jednička, to bude dvojka, ty vado.. co jim to tam zase hráblo.*“ To v něm vyvolává chuť si jít vsadit. Jedním dechem, ale dodává, že si nemyslí, že by nevěděli, co dělají: „... *to pozor, oni tomu rozumí*

až moc dobře“. Dá se říct, že tímto způsobem mohou také sázkové kanceláře útočit na hráčskou iluzi kontroly.

Interpretace výzkumníka – „komunitní hráč“

Pavel se od ostatních hráčů, se kterými bylo provedeno interview, liší svým komunitním přístupem ke hře. Bylo pro něj velmi důležité trávit čas v místní hospodě s Tipsportem, kde si s ostatními hráči mohli předávat tipy a sdílet své úspěchy. O neúspěšných sázkách spolu již tak nemluvili. Jelikož Pavel pochází z malého města, které má necelých pět tisíc obyvatel, zprávy o větších vyhraných částkách se šířily velmi rychle a značná část lidí se v jejich městě díky tomuto k sázení nebo jiné formě hazardu dostala.

Tuto jeho komunitní stránku naznačuje i jeho postupné opouštění sportovního sázení, k němuž došlo po jeho odchodu do jiného města. Také sázky prostřednictvím internetu Pavla nijak nezaujaly. Jednak z důvodu domnělého většího rizika ve formě ztráty kontroly nad financemi putujícími na hráčský účet, ke které by mohlo dojít z důvodu možného propojení sázkařského účtu s bankovním účtem, jednak pro Pavla nebylo online vyplňování tiketů tolik pohodlné a zabralo mu více času oproti vypisování tužka-papír na pobočce. Nicméně důležitým faktorem se nám zdá být ztráta sázkařské komunity.

Pavel se liší také způsobem, kterým sázení opustil. Důvodem u něj nebylo velké zadlužení nebo nátlak rodiny, ale postupné opouštění sázení završené protialkoholní léčbou, kdy u něj došlo k uvědomění, že i sázení je gambling. Normalizování sázení u něj pramenilo z jeho sociálního okolí, kde bylo sázení běžné.

Jako jediný respondent Pavel také podstoupil pobytovou léčbu v psychiatrické nemocnici. Byť to nebyla léčba zaměřená na hráčskou poruchu, je z rozhovoru s ním patrné, že na spoustu otázek ohledně hazardu má již značný náhled a také si je vědom svých osobnostních predispozic, kvůli nimž je náchylnější k rozvoji závislosti, jak sám říká, *„skoro na všeckém“*.

6.1.2 Respondent Marek

Vývoj hráčské kariéry

Markovi je 34 let a na sport si poprvé vsadil se svým bratrem. V té době ani jednomu nebylo 18 let, tak je s sebou bral jejich strýc. V té době Marek sázel jen jednou za víkend nebo jednou za čtrnáct dní. Bratr toho po nějaké době nechal a Marek jezdil sázet do kamenné pobočky sám. Co se týče sportů, na které Marek sázel, bylo to „*tak všechno, co se hrálo vyloženě...*“, ale s převahou fotbalu a hokeje.

Zlom nastal, když bylo Markovi asi 25 let a nainstaloval si aplikaci na live sázky: „*když je to live, tak to člověk prostě sleduje. Tam ubíhají ty minuty, že... padají tam ty góly, takže to člověka prostě nutí to sledovat, když má vsazené, že...*“ V té době již Marek sázel každý den. Jeho denní rutina vypadala tak, že se ráno podíval, co se hraje, v práci většinou nesázel a po příchodu z práce sázel přibližně od pěti hodin odpoledne až do půlnoci, někdy i do jedné hodiny ráno. V této fázi již nebylo možné spočítat, kolikrát si za den vsadil. Většinou se jednalo o menší vsazené částky, jen zřídka to bylo v tisících korun.

Marka k vyhledání pomoci „*donutila*“ jeho rodina. Jak sám říká, na svou nemoc náhled neměl. Kontakt na Společnost Podané ruce mu zprostředkoval bratr, se kterým Marek začal sázet. Bratr ho doprovodil na první sezení a v léčbě ho podporuje. Nyní dochází Marek do Podaných rukou podruhé. Poprvé docházel na individuální sezení asi před 3 nebo 4 lety, ale sám přiznává, že během této léčby stále sázel. Nyní začal opět docházet po tom, co byl domů doručen dopis o nezaplaceném dluhu. I když tento dluh měl v té době již splacený, tímto způsobem se to na něj „*provalilo*“. Nyní je Marek v Rejstříku vyloučených osob z hazardního hraní a od hraní se mu daří již přes rok abstinovat. V abstinenci mu pomáhá také dvouletý syn, více práce a přesné plánování času.

Kognitivní omyly

Chycení se do pastí

Ve chvíli, kdy měl Marek větší výhru a viděl více peněz na účtu, dával si při hraní větší pozor a sázel menší částky peněz. Ve chvíli, kdy se ve hře nedařilo, Markovo hráčské chování se změnilo: „*...nutkání třeba vsadit... jako třeba za větší peníze, abych to rychle vyhrál zpátky. A toto je asi ta největší chyba prostě, že když člověk moc chce... to vyhrát zpátky, tak to většinou prohraje všechno hned.*“ Zároveň popisuje, že v situacích, kdy nutně

potřeboval vyhrát peníze, více si rozmýšlel, na co vsadí: „*Tak člověk taky čeká, co se bude hrát, že jako nesází furt. Je to takový... je to takový divný pocit jako celkově. Jak bych to řekl, že. Určitě... určitě si vybírá z těch zápasů, co si myslí, že jako bude nejlepší, aby jako fakt vyhrál a nebyl... nepropadly všechny peníze, že jako. Tam je to horší potom, když člověk už ty peníze jako vůbec... vůbec potom už nemá, že... tak tam prostě už úplně člověk skončil.*“ V těchto chvílích Marek využil někdy půjčky. S dluhy zároveň, dle jeho slov, větší problémy neměl a dařilo se mu je vždy nějak srovnat výplatou: „... *pak se to dotáhne výplatou, že... tak to prostě člověk nějak srovná, že takhle něco zbude a pak to zas prostě prohraje a je to takový nekonečný koloběh. Jakože furt dokola, že... který trvá prostě několik roků.*“

Iluze kontroly

Marek sázel sám a o svém sázení s nikým ani nemluvil, jen občas zabrouzдал na sázkařská diskuzní fóra, ale nijak výrazněji se jimi neinspiroval a sázel spíše podle svých vlastních zkušeností: „... *jak spolu hráli v předešlých zápasech, vyloženě postavení těch týmů jako v tabulce, že ten, co je na špici, tak by měl dát hodně gólů tomu, co je někde pod ním níž... vyloženě jako. A ještě jako tak dlouhodobě, že ten tým prostě dává hodně gólů, že, ale jako spíš i hodně šlo jako o ten kurz, že jako taky tam to bylo hodně o tom kurzu. Prostě radši člověk dá prostě, kde je větší kurz a násobí se víc, že... jak s nějakým nízkým kurzem prostě a stejně to nevyšlo.*“

Marek také mluví o tom, že se na diskuzních fórech probírají především výherní tikety hráčů a že těmto úspěšným hráčům příliš nevěřil: „*Myslel jsem si o nich, že stejně jsou jako v minusu. Protože jako posílali výherní tikety a ty nevýherní za stejné peníze nikdy neposlali.*“ Dále dodává, že: „*Někteří prostě, co tam za desetitisíce prostě posílali tikety jednu dobu, tak tam prostě zničehonic... prostě tam nebyli, že, takže asi skončili prostě špatně nebo úplně jako.*“ Takže Marek spíše důvěřoval sobě a měl za to, že když si projde zápasy, které se hrály, musí vybrat správný zápas, na který vsadit: „... *a jako jasné, že jsem si prostě myslel, že to prostě vždycky vyberu správně.*“

Selektivní paměť

Marek mluví o tom, že výhry dělají hráče tak šťastného, že prohry vypouští. Nikdy si také nedělal přehled v tom, jaké jsou jeho výhry a jaké jsou jeho prohry. Také v mobilní aplikaci pro sázení takové informace nehledal: „... *dá se to nějak možná tam zjistit, já jsem to teda nikdy nezjišťoval. Víím, že tam jde nastavit nějaký limit sázení jako na měsíc, který*

jsem taky neměl nastavený, ale tady možná to tam někde uvedené.. nevím. Nezjišťoval jsem to.. ani jsem to nechtěl radši vědět..“

Interpretace výzkumníka – „osamělý hráč“

Marek je introvert a to se promítlo také do jeho hráčské kariéry i následné léčby. Začal sice sázet se svým bratrem a strýcem, ale bratr sázení brzo zanechal a Marek další roky sázel již sám. Neměl ani žádné přátele, se kterými by o sázení hovořil. Na diskuzní fóra se někdy podíval, ale sám do nich nepřispíval a také se jimi nijak zvlášť nenechal ovlivňovat. O tématu sázení je schopný se bavit se svou terapeutkou, ale doma se k tématu nerad vrací. Také na skupinovou terapii si netroufá, protože před více lidmi by mu bylo nepříjemné hovořit. Markovi přátele o jeho sázení nevěděli a ani nyní neví, že dochází do Podaných rukou, kvůli problémům se sázením.

V rozhovoru se Marek opakovaně vracel k tématu nudy, která byla nejspíš hlavním spouštěčem pro jeho sázení. Ve chvíli, kdy začal sázet z mobilu, se situace ohledně jeho sázení výrazně změnila, protože najednou mohl jakoukoliv volnou chvíli vyplnit sledováním zápasů a sázením. Aktuálně mu náplň volného času vyplňuje i jeho dvouleté dítě a práce navíc. Marek uvádí, že nikdy nesnil o tom, že by se sázením například živil. Sázení pro něj znamenalo potěšení a přivýdělek, aby si mohl něco pěkného koupit. Přehled o tom, kolik peněz do sázení investoval a jaká je jeho celková prohra, Marek nemá a nikdy neměl zájem to zjišťovat.

Dominantním kognitivním omylem, který se v Markově příběhu objevuje, je **chycení se do pasti**. Při vyprávění opakovaně zmiňuje situace, kdy se mu nedařilo a v panice a touze vyhrát peníze zpět, začal sázet za vyšší částky. Na toto své chování má již nyní náhled a touhu vyhrát peníze zpět vnímá jako svou největší chybu. Marek si je také vědom selektivního vybírání informací o svých výhrách, nicméně ani teď netouží dozvědět se, jaká je realita jeho výher a proher.

6.1.3 Respondent Petr

Vývoj hráčské kariéry

Petrovi je 38 let a ke sportovnímu sázení se dostal již na střední škole. Do kamenné pobočky v té době docházel jednou za víkend a vsadil si na více zápasů po 10 až 20 Kč. V té době to nevnímal jako něco omezujícího a nedělalo mu problém sázet třeba i jen jednou za dva měsíce. Toto období trvalo přibližně patnáct let.

U Petra došlo ke zlomu ve chvíli, kdy začal vydělávat více peněz, měl našetřené a „nemusel řešit každou korunu“. Zároveň sázel již přes aplikaci v mobilním telefonu a také na live sázky. Petr měl promyšlenou strategii a striktně se jí držel. Podrobněji se této strategii budeme věnovat v části věnované kognitivním omylům, které jsme u Petra v průběhu interview zaznamenali. Nicméně součástí této strategie byly stále se zvyšující sázky a docházelo pak k situacím, kdy Petr byl za dvě hodiny schopný prohrát i přes 100 tisíc. Tyto situace pro něj již byly signálem, že má problém a asi třikrát nebo čtyřikrát se pokusit s hrou přestat bez odborné pomoci. Abstinence mu vždy ale vydržela jen asi dva měsíce, proto se následně sám rozhodl vyhledat odbornou pomoc.

Toto období, kdy Petr intenzivně sázel a místy se sám pokoušel o abstinenci, trvalo dva roky. Problémy s dluhy nikdy neměl a prohry se mu dařilo financovat z vlastních zdrojů. V současné době již rok a půl abstínuje. Půl roku pravidelně docházel na individuální terapii, následně půl roku nedocházel nikam. Ve chvíli, kdy se naskytl možnost docházet na skupinovou terapii, pro osoby s nelátkovou závislostí, začal docházet tam a dochází dodnes: „... ale proč furt navštěvuju tu skupinu... že si člověk připomene, že jo... je tady ten problém, máš ten problém, nejsi z toho venku a nikdy jako nebudeš. Musíš být ostražitý vůči tomu... jo, tak proto třeba chodím na tu skupinu.“ Skupinové terapie se s ním zúčastnila také jeho manželka, která ho v abstinenci velmi podporuje. S manželkou mají dvouleté dítě a staví dům, na nějž mají hypotéku, což jsou pro Petra faktory, které ho motivují v abstinenci. Stavbu domu zároveň ale vnímá i jako rizikový faktor a zmiňuje, že se u něj myšlenky na hru objevují i ve spojitosti s tím, že by se mu hodilo vyhrát nějakou větší částku právě na financování stavby domu.

Kognitivní omyly

Hráčský klam a chycení se do pastí

Jak již bylo zmíněno u vývoje hráčské kariéry, Petr měl promyšlenou strategii a sázel striktně dle ní. Tato strategie spočívala v tom, že sázel vždy na stejnou událost a to na takovou, že během zápasu padnou alespoň dva góly. Začínal na sázce za 2 000 Kč, aby při kurzu 1,5 byl následně 1 000 Kč v plusu. V případě, že to nevyšlo, navýšil sázku na 5 000 Kč, aby dofinancoval předchozí prohru a byl stále v plusu. Tak to pokračovalo stále dál, někdy až do výše 100 000 Kč. Myšlenkou této Petrovy strategie bylo, že: „... *se nemůže stát, aby mě to tak nevyšlo pět zápasů...*“ Vycházel z toho, že sám fotbal sleduje a je velmi běžné, že alespoň dva góly za zápas padnou, takže mu to nepřišlo nijak riskantní. K tomu, že skončil u sázky za 100 000 Kč, došlo za ony dva roky 7x, z toho 4x vyhrál. Přičemž v situacích, kdy takto velkou sázku prohrál, následovaly: „... *obrovské výčitky, pesimistické takové pocity až jako deprese, že... člověku jako se vůbec nic nechtělo, že... a vždycky tam bylo to odhodlání, že s tím prostě člověk skoncuje... s tím sázením. To teda v těch dvou letech vydrželo vždycky... nebo vždycky... vydrželo to třeba v průměru měsíc až dva. A pak člověk zase pomaličku do toho najíždí... a pak zas chvilku vyhrával... pak se zas dostal do toho okamžiku... buď teď zase všechno, nebo nic.*“

Domníváme se tedy, že tato strategie představuje jakousi kombinaci **hráčského klamu** a **chycení se do pastí**. **Hráčský klam** se zde manifestuje Petrovým předpovídáním situace padnutí alespoň dvou gólů na základě toho, že v předchozích zápasech k této situaci nedošlo. **Chycení se do pastí** se v tomto případě projevuje Petrovou neschopností sázení včas ukončit: „... *hlavně teda jsem asi zjistil, že já mám takový, nechci říkat ani vztah k penězům, ale že... že mě strašně štválo v hlavě, že... že jsem věděl, že su v minusu třeba 20 000 Kč. Tak jsem udělal to, že jsem vsadil 20 000 Kč, aby výhra byla 30 000 Kč, jo... že jsem byl zase v plusu.*“

Interpretace výzkumníka – „strategický hráč“

Petr se od všech respondentů, se kterými bylo provedeno interview, liší svou promyšlenou strategií, kterou striktně dodržoval. Také si jako jediný vedl přesné záznamy výher a proher a byl nám tak schopen říct, jaká byla výsledná částka jeho výher respektive proher. Petr je za dva roky své intenzivní sázkařské kariéry v mínusu 300 až 350 tisíc. I když se to může zdát, v porovnání se sázkaři, kteří mají statisícové až milionové dluhy, jako

zanedbatelná částka, navíc placená z vlastních zdrojů bez nutnosti půjček, pro Petra je vědomí této prohrané částky velkou motivací pro abstinenci.

Petr se opakovaně zmiňoval o své potřebě neskončit se hrou „v *minusu*“, což mu bylo nejspíš osudným, nicméně zároveň to bylo něco, díky čemu si vedl pečlivé záznamy o svých sázkách a po relativně krátké době sázení ukončil s tím, že se mu jednoduše nevyplácí.

Motivací pro hru byla vidina snadného přivýdělku; plán byl takový, že ve chvíli, kdy by se Petrovi podařilo každý den vyhrát alespoň tisíc korun, měsíčně si tímto způsobem vydělá 30 000 Kč. O své strategii byl silně přesvědčen a i teď, kdyby znovu sázel, dělal by to stejným způsobem.

Petr má poměrně velký náhled na mechanismy, které u této závislosti fungují. Při svých pokusech o abstinenci bez odborné pomoci si k tomuto tématu četl také odbornou literaturu a i tyto informace jsou pro něj dobrým zdrojem pro udržení abstinence. Petr si je vědom rizik relapsu a situací, které u něj spouští bažení. Jako velmi nápomocnou v tomto směru hodnotí terapeutickou skupinu pro osoby s nelátkovou závislostí, kam stále dochází.

6.1.4 Respondent Štěpán

Vývoj hráčské kariéry

Štěpánovi bude brzy 40 let a sportovnímu sázení věnoval více než polovinu svého života, narodil se v Mongolsku a do České republiky se přestěhoval za svou matkou v sedmi letech. Ještě v Mongolsku se jeho rodiče rozvedli, matka si našla nového partnera, se kterým se přestěhovala do Česka a Štěpán ještě rok žil s prarodiči v Mongolsku, než pro něj matka vytvořila vhodné zázemí. Tento rok bez matky byl pro něj velmi náročný a prožíval ho: „...*velmi, velmi, velmi špatně... takže... tam odtud pramení spousta mých problémů, které dneska jako řeším.*“

Štěpán chodil na sportovní základní školu se zaměřením na fotbal a právě tam začal sbírat své první zkušenosti s hazardním hraním. Zprvu se spolužáky hrály kostky a karty o peníze a poté se přidalo sportovní sázení. To bylo Štěpánovi 14 nebo 15 let a své sázení v té době popisuje následovně: „*V tom fotbalovém prostředí bylo sázení na sportovní příležitosti takovou prostě normální záležitostí. Běžnou... běžnou záležitostí, takže když jsme si chtěli vsadit, tak samozřejmě už nás znaly ty pracovnice těch kanceláří, takže byly si docela vědomy, že vlastně to je protizákonné, že jsme nebyli plnoletí. Ale stejně jsem tam teda s těmi nejbližšími kamarády docházel, dá se říct, dennodenně... kdysi utrácet vlastně naše kapesný na ty sázky.*“ Když Štěpán vzpomíná na svou prvotní motivaci k sázení, zmiňuje touhu pomoci zlepšit finanční situaci části své rodiny, která zůstala v Mongolsku.

Až do nástupu na vysokou školu Štěpán sázel pouze na fotbal, ale již v té době potřeboval období, kdy se hrálo méně zápasů, vyplnit nějakým jiným hazardem. Zpočátku v čase mezi fotbalovými zápasy hrál poker, ale pak nabyl dojmu, že v něm není tolik dobrý a začal tato období vyplňovat sázením na tenis. Vzhledem k tomu, že měl Štěpán hodně přátel tenistů, kteří mu tvrdili, že tenis je ve značné míře ovlivňovaný sport, brzy na něj zanevřel s tím, že sázet na něj je příliš rizikové. Nicméně s narůstajícími dluhy na tuto svou zásadu, nesázet na příliš riskantní sporty a zápasy, zanevřel.

Asi rok a půl po tom, co Štěpán začal sázet i na jiné sporty, se jeho finanční situace výrazně zhoršila a musel si najít jiný zdroj financí. V jeho případě se jednalo o zprostředkovávání práce v České republice pro osoby z Mongolska. Tímto způsobem si vydělal spoustu peněz, ale jak sám říká, šlo o: „...*ilegální částky... vlastně jako dneska to můžu říct, že to byl prostě vyloženě obchod s bílým masem. Ono žádný zprostředkování...*“

sice to zprostředkování, ta činnost k tomu patřila, ale ty částky, který si za to říkali... sem si říkal... a byl jsem toho součástí v té době... tak to bylo absolutně nesmyslný vyložení.“

Štěpán již na střední škole využíval studentský účet s kontokorentem a různé půjčky. Při nástupu na vysokou školu měl již čtvrtmilionový dluh a další dluhy u své rodiny a známých. Dluhy jsou ve Štěpánově příběhu jedním z dominantních témat. Kvůli nim také nedokončil ani jednu ze tří vysokých škol, které začal studovat: „... *na začátku vejšky jsem prostě nedokázal se soustředit na studium a vůbec na normální život, protože jsem věděl, že dlužím zhruba půl milionu korun.*“

V průběhu let se Štěpánova finanční situace měnila. V časech, kdy se mu podařilo dluhy zredukovat a on se zklidnil, se mu více dařilo i při hře. V obdobích, kdy měl „*více smůly*“, jeho finanční a jiné problémy opět „*nabobtnaly*“. Že má problém s hazardním hraním, si připustil až v terapii, do té doby svou neúspěšnost a finanční problémy přisuzoval své nedisciplinovanosti: „... *že jsem lehkomyšlný, že prostě neudržím svoje... svoje choutky si vsadit. Teďka vím, že to bylo bažení po tom adrenalinu, že tohle jsem neuměl jako... pojmenovat. Vyloženi jsem to viděl, jako že jsem nedisciplinovaný.*“ Svépomocí abstinovat se Štěpán nikdy nepokoušel. Jak sám říká: „*Pokud se mi to podařilo dřív, tak to bylo vyloženi jenom kvůli tomu... z nedostatku finančních zdrojů, jo... ne že bych toho chtěl nechat.*“

Odbornou pomoc vyhledal Štěpán na základě ultimáta, které mu udělila jeho manželka, s níž má dvě malé děti. Problémy spojené se Štěpánovou závislostí tentokrát zašly tak daleko, že již nebylo odkud brát finance a manžela byla připravena od něj odejít i s dětmi. Štěpán se seznámil se svou manželkou již ve druhém ročníku na střední škole a: „... *prožila se mnou veškerý tady tyhle ty trable spojené s tím problémem... onemocněním.*“ Už když spolu žili v Irsku, přiměla ho vyhledat odbornou pomoc, ale tenkrát si Štěpán problém ještě nepřipouštěl a také mu vadila jazyková bariéra, která mu bránila v tom se na terapii otevřít.

I přesto, že Štěpán ani tentokrát nevyhledal pomoc z vlastního rozhodnutí, se mu nyní poprvé za jeho hráčskou kariéru daří již více než rok abstinovat a jak sám říká: „*Byl to krutý rok... no poslední rok... tady tohle nějakým způsobem přenastavit. Upřímně ještě to nemám doladěné a je to takový, že neustále hledám nějakou smysluplnou výplň mého takového toho volného času sám pro sebe... když mám... ale jinak, jelikož mám ty dvě děti, tak ty zaberou spoustu času, takže jsem se zaměřil hlavně na rodinu. Učím se mít radost z jejich přítomnosti, z obyčejných věcí... což poslední rok mě dělalo obrovský problém.*“

Kognitivní omyly

Nerealistický optimismus a iluze kontroly

Štěpán při vyprávění svého příběhu opakovaně zmiňuje, že sám sebe obelhával. Při otázce na to, jakými lži se ve své hráčské kariéře obelhával, odpovídá: „*Ono to byla jediná lež, že to vyjde. Že jsem tomu tak slepě věřil, že prostě ani v tu chvíli jsem se nedokázal nad tím zamyslet... jako víc o tom přemýšlet, rozvíjet tu myšlenku. Jako, i když ten proces proběhl, tak proběhl... se mi zdá jakoby tak zastřeně, zamlženě... jakoby něco, co se musí. Jakože se povinnosti udělalo zadost, že jsem se nad tím jakoby zamyslel... rozumíte mi... když jako tak hodně hluboce se nad tím zamyslím, tak si to takhle přebírám nebo si to vysvětluju sobě, že ve zlomku sekundy jsem... jakože jsem řekl, že bych to neměl dělat, proč bych to neměl dělat, že to je blbost. Všechno to jsem ale ukončil prostě tím... však to vyjde.*“

Tyto své racionální úvahy o tom, proč by si neměl vsadit, také většinou v tutéž chvíli považoval za projevy zbabělosti. V těchto momentech k sobě promlouval tímto způsobem: „*... nebud' posera... jo... běž do toho, vyjde to...*“ Vnímal, že by měl věřit svým znalostem a tomu, jak situaci zanalyzoval. V momentě, kdy usoudil, že pravděpodobnost vyhrát je velká, tak: „*... hnedka jsem viděl tu výhru.*“

Chycení se do pastí a selektivní paměť

V době, kdy měl Štěpán už velké problémy s dluhy, bylo hlavní motivací pro hraní splatit možnou výhrou dluh. V těchto chvílích Štěpán vzpomínal na momenty, kdy se mu dařilo vyhrávat větší částky peněz a to ho utvrzovalo v tom, že je pomocí hry možné peníze vyhrát zpátky a dluhy splatit. „*Pak už i ty motivy byly vyloženy jenom... sem tam se podařilo pár velkých částek... výher... takže jsem se utvrdil, že vlastně... když budu trošku disciplinovaněj, tak se na tom dá zbohatnout. A takhle jsem se obelhával neustále. Pak už... dneska už vím, že už se z toho stal automatismus, že vlastně vyloženě nic jinýho mě nenapadlo. Jenom prostě jsem viděl tu možnost, jak snadno vsadit velký peníze a vyhrát velký peníze. Přišlo mi to jednoduchý.*“

Interpretace výzkumníka – „zadlužený hráč“

V rozhovoru se Štěpánem jsme se opakovaně vraceli k tematice dluhů, které ho od velmi mladého věku trápily. Vzpomínal, že již na střední škole pocíťoval stud za své dluhy, protože se mezi spolužáky šířilo, že několika lidem dluží peníze. I z toho důvodu bylo pro

něj hraní osamělou činností. Při nahlížení na Štěpánovu finanční situaci je důležitý také kontext země, ze které Štěpán pochází a kde má stále část rodiny. Štěpán se s matkou v sedmi letech přestěhoval z Mongolska za lepším životem. V Mongolsku mu zůstali prarodiče a také otec, se kterým se jeho matka rozvedla. Otec byl závislý na alkoholu a před několika lety na následky své závislosti umřel. Právě rodina ze strany otce Štěpána, jak sám říká, jej „*pronásledovala*“ v tom smyslu, že vůči ní cítil dluh a měl touhu jim zvýšit jejich životní standard. Velmi záhy se ale Štěpán dostal do kolotoče závislosti a narůstajících dluhů.

Štěpánova hráčská kariéra trvala velkou část jeho života a až do momentu, kdy na popud své ženy vyhledal odbornou pomoc a začal docházet do Podaných rukou, kde navštěvuje mimo individuální terapie také skupinu, nepřemýšlel o jejím ukončení nebo o tom, že by byl na sázení závislý. Svě nezdary a velké finanční potíže vždy připisoval své nedisciplinovanosti a to ho velmi trápilo. Téma potřebné disciplíny při sázení se v rozhovoru poměrně často opakovalo. Štěpánova zkušenost mu říká, že v momentech, kdy byl při hře disciplinovaný, se mu dařilo. Zároveň ale vnímá, že u sebe není schopný rozpoznat onu hranici, kdy sázení již začíná být problémové.

Štěpán se nyní pustil do terapie s velkým odhodláním, a jak sám říká, prožívá teď takovou obrodu. Velkou motivací je mu jeho rodina a také jeho manželka dochází na skupinovou terapii pro osoby blízké, nicméně jako důležitý moment vnímá to, když si asi na druhém sezení s jeho současným terapeutem uvědomil, že do toho jde především kvůli sobě. Štěpán se nám jeví jako velmi citlivý člověk, který se nyní snaží sám sebe poznat, učí se vnímat věci, které pro něj, v kontrastu se hrou, byly málo stimulující. Tuto svou novou cestu vnímá jako náročnou a dlouhou, ale již nyní vidí výsledky a to ho motivuje v abstinenci pokračovat.

6.1.5 Respondent Andrej

Vývoj hráčské kariéry

Andrejovi je 32 let a od asi od svých 21 let hrál několikrát týdně poker v kasinu. Právě v kasinu se Andrej dostal také ke sportovnímu sázení. Zpočátku se jednalo pouze o občasně sázení na turnaje, které právě byly vysílány v televizi. Postupně Andrej začal sázet pouze na českou fotbalovou ligu, protože měl mezi svými známými některé z rozhodčí a měl od nich informace, které se mu při sázení hodily: „... znám nějaké fotbalové rozhodčí a vždycky tam jakoby ty jejich znalosti o tom a ty jejich informace... kdo, jaký rozhodčí jede pískat, ... ne, že by se dělo něco nelegálního, ale vždycky tam byla nějaká informace... nějaká informace, že tam se třeba hraje blbě, tam se těžko vyhrává, tam se bude dařit tomu a tomu týmu...“ Toto období zpětně vnímá jako výdělečné: „...na tom nešlo jakoby úplně zbankrotovat.“

Zlom nastal ve chvíli, kdy mu přestalo sázení na českou fotbalovou ligu stačit: „Kdybych opravdu vybíral, tak můžu vsadit tak možná jeden nebo dva zápasy... jakoby za ten... za víkend.“ Což bylo pro Andreje málo, proto začal sázet také na zahraniční ligy, kde již neměl žádný zvláštní zdroj informací. Nicméně i u těchto zahraničních zápasů si vždy zjišťoval potřebné informace, ovšem jen z běžně dostupných zdrojů: „... jak se týmu se daří, a takhle a co se týče sestavy... a podíváte se, jaké tam bude počasí... většinou jsem se aspoň snažil vyvarovat tomu, že nebudu sázet zápasy, kde prší a kde je zima a takhle vše... tam nepadají góly a může se tam stát cokoliv i co se týče zranění... a tak aspoň takhle jakoby. To jsou všechno věci jako... co dlouhodobě ty výsledky ovlivňují, jo... a je potřeba se na ně dívat.“

K dalšímu prohloubení problémů došlo v momentě, kdy Andrej začal vydělávat více peněz a nedělalo mu větší obtíže vyřídit si bankovní či nebankovní půjčku. Krizové situace při sázení se naučil řešit tímto způsobem a postupem času se dostal do kolotoče dohánění ztrát a půjčování peněz. Toto kritické období trvalo asi tři roky, po kterých se dostal do tak velkých finančních obtíží, že se musel se svými potížemi svěřit rodině, která mu poskytla finance na pokrytí nejnutnějších pohledávek za podmínky, že vyhledá odbornou pomoc. V současné době má za sebou prvních šest nebo sedm individuálních sezení, je zapsán v Registru vyloučených osob a od hraní se mu daří abstinovat. O skupinové terapii neuvažuje kvůli obavám z prozrazení jeho problémů v zaměstnání.

Kognitivní omyly

Iluze kontroly

Andrej v rozhovoru opakovaně zmiňuje, že si před sázením vždy udělal pečlivou přípravu. Ať už se jednalo o informace zprostředkované přímo známými fotbalovými rozhodčími nebo o informace dostupné z běžných zdrojů: „... i když jsem třeba vsadil částku, která.... Která byla jakoby nad moje... nad moje možnosti, tak třeba ta sázková příležitost jakoby... si budu stát za tím, že byla správná, ať už... co se týče hodnoty kurzu nebo... nebo těch okolností toho zápasu.“

Spolu s potřebností dobré přípravy a znalostí z oblasti sportu Andrej zmiňuje také naprostou disciplínu, která je nutná pro to, aby sázení bylo výdělečné: „... ale musí se dodržovat (disciplína). Samozřejmě je to úplně... může to mít jakékoliv informace a stejně to může skončit úplně... úplně obráceně. Ale nesmí vás rozhodit. Mě to... mě to rozhazovalo...“ Ve spojitosti s potřebnou disciplínou zmiňuje také quantity, kteří jsou této disciplíny schopní.

Chycení se do pastí

Jak již bylo zmíněno v úryvku v předchozím odstavci, Andreje jeho neúspěchy a prohrané peníze vyváděly z míry: „Když už pak jakoby v pátek nevyjde ten zápas, v sobotu nevyjdou další zápasy, jo... tak pak už v neděli... v neděli odpoledne už vsadíte jakýkoliv zápas.“ V těchto chvílích se u něj již objevovala potřeba vyhrát prohrané peníze zpět a to bez rozvahy a s vyššími vsazenými částkami.

Myšlenka, která ho při hraní udržovala, byla: „... že jsem do toho spadl... do toho sázení a že mě to může stejně tak jako by zachránit a že můžu ty peníze vyhrát zpátky... a že je můžu vyhrát rychle zpátky... když vsadím víc.“

Interpretace výzkumníka – „stydlivý hráč“

Vzhledem k tomu, že Andrej několik let poměrně intenzivně docházel do kasina hrát poker, má spoustu přátel z tohoto prostředí. Spolu s těmito přáteli také sázel a sdílel s nimi nejrůznější tipy. Andrej během rozhovoru hovoří o tom, že lidé kolem něj to na rozdíl od něj uměli ovládat a včas hru ukončit. Z tohoto důvodu se i před svými přáteli za své sázení styděl a sázel i před nimi tajně. V rozhovoru jsme mluvili o tom, zda je možné, že třeba i jeho přátelé tajili míru jejich sázení a že on o tom ani nemusel vědět, stejně jako oni nevěděli

o jeho problémech. Nicméně tuto myšlenku Andrej vyvrací a trvá na tom, že jeho přátelé svou hru uměli včas ukončit, což on neuměl. To souvisí také s tím, že Andrej i v současné době věří tomu, že se sázením na sport dá žít, když je člověk disciplinovaný a nenechá se rozhodit dílčími neúspěchy, jako tomu bylo u něj.

Stud také Andrejovi bránil říci svým blízkým o svém problému včas. V průběhu třech let, kdy se jeho problémy se sázením a dluhy výrazně prohloubily, se s ním rozešla jeho přítelkyně. To Andrej přičítá své podrážděnosti a nepřítomnosti, která byla zapříčiněna jeho problémy s hraním. Svůj problém se snažil zamaskovat penězi a lhaním. Na toto maskování problému vynaložil značné úsilí a problém se rozhodl přiznat, až když neměl jinou možnost.

V současné době je pro Andreje velmi důležitá jeho práce, které věnuje spoustu úsilí a času a díky níž je schopný do dvou let splatit svůj poměrně velký dluh. Má plán také na dobu, kdy peníze z jeho výplaty nepůjdou na splátky a bude je mít k dispozici, a je si vědom rizikovosti této situace. V terapii se již věnují i jiným tématům než sázení a je to pro něj velmi užitečný čas, který si užívá a bere ho jako chvíli, již věnuje jen sobě. O skupině Andrej nicméně neuvažuje z důvodu obav o své soukromí.

5.1 Výsledky tematické analýzy

6.1.6 Kognitivní omyly

Konkrétním kognitivním omylům, které námi byly zaznamenány u jednotlivých respondentů, jsme se věnovali v podkapitole s výsledky případových studií. V této podkapitole se již budeme věnovat těm kognitivním omylům, které se objevovaly napříč příběhy jednotlivých respondentů.

Chycení se do pastí

Tento kognitivní omyl se nejčastěji vyskytoval v podobě snahy vyhrát své prohrané peníze zpět. Míra tohoto kognitivního omylu stoupala spolu s počtem dnů a sázkových událostí, kdy se hráčům nedařilo, a také se zhoršující se finanční situací. Objevovala se touha vyhrát větší obnos peněz, s jehož pomocí se zaplatí dlužná částka. Spolu s tímto kognitivním omylem mizela také rozvaha, hráči sázeli na týmy a zápasy, kde se necítili tak jistí a také sázeli větší částky peněz. Jako riziková se zde ukázala být také rychlost, s níž si hráč může prostřednictvím internetu nahrát peníze na svůj sázkařský účet a bez jakékoliv časové prodlevy, která by mohla sloužit i k promyšlení celé situace a dalšího postupu, sázet dál a snažit se tak peníze vyhrát zpět.

„Člověk si říká prostě, že když to prohraje, tak pak to zase vyhraje zpátky, že... člověk si to říká tak furt a jako ono se to daří, že... ale v takovém tom myšlení toho hráče. A v té realitě to prostě nejde nějak skloubit do sebe a člověk si to myslí, že to vyhraje, ale furt to vlastně prohrává, že... občas vyhraje... dá se říct... ale furt jako je v minusu.“

(respondent Marek)

Udržujícím faktorem tohoto kognitivního omylu se také zdá být kognitivní omyl **selektivní paměť**, v jehož důsledku si hráči velmi dobře vybavují situace, kdy se jim peníze zpět podařilo vyhrát, což v nich vyvolává dojem, že se jedná o funkční způsob, jak vyhrát své peníze zpět a zbavit se tak svých finančních obtíží.

Zvláštní forma tohoto kognitivního omylu se objevila u respondenta Petra, u nějž bylo **chycení se do pastí** spolu s **hráčským klamem** promyšlenou strategií, kterou vědomě při hraní používal. Tato jeho strategie spočívala v tom, že sázel stále na tu stejnou sázkovou

příležitost s vírou, že se nemůže stát, aby například pětkrát po sobě nenastala událost, na niž sázel (zde se jedná o **hráčský klam**). Na tuto příležitost sázel stále se zvyšující se částku peněz tak, aby mu případná výhra pokryla i předchozí prohry, a skončil tak v plusové částce peněz.

„Já su takový, že mě to strašně štvalo, že sem to prohrál ty peníze a že sem je chtěl hned zpět... takže na nejbližší utkání... a to už se potom sázelo ani ne rozumově... že jenom... co se hrálo tak, abych to co nejrychleji vyhrál ty peníze zpět. A ono to třeba jako... dva měsíce to vychází. Vy jste třeba v plusu... já nevím za měsíc 50 000, ale pak se jednou stane to, že opravdu nevyjde pět zápasů po sobě. A vy jste za noc minus 150 000 tisíc.“

(respondent Petr)

Iluze kontroly

Tento kognitivní omyl se u respondentů objevoval výhradně ve spojení se znalostmi spojenými se schopností predikovat průběh a výsledky zápasu. Vzhledem k tomu, že sportovní sázení řadíme mezi strategické hazardní hry, je zde výskyt **iluze kontroly** pochopitelný. Nicméně možnost predikovat výsledek se odvíjí od událostí, na které sázkař sází, a i přestože se jedná o strategickou hru, je zde stále velký prvek náhody.

I tento kognitivní omyl je udržován **selektivní pamětí**, kvůli které si hráči vybavují momenty, kdy se jim jejich příprava a znalosti vyplatily. Dále tento kognitivní omyl může být spojován i s **interpretační předpojatostí**, kdy hráči přisuzují výhry svým schopnostem a prohry připisují náhodě a smůle. Nicméně v případě našich respondentů k tomu docházelo pouze ojedinele a převládalo zde přesvědčení, že se jim nedaří, protože nemají dostatečnou disciplínu a sázejí i na události, kterým tolik nerozumí. Tyto situace byly v příbězích klientů spojovány s nedostatkem sázkových příležitostí, na které pro ně bylo bezpečné sázet, a s tím spojená potřeba sázet častěji. Dále k těmto situacím docházelo v důsledku narůstajících proher a dluhů, což se může jevit tak, že to odporuje tomu, že se sázení s využitím znalostí a disciplíny vyplácí, nicméně respondenti tento rozpor vysvětlují tím, že i v těchto situacích je potřeba zachovat klidnou hlavu a disciplínu, aby se situace zase obrátila k lepšímu.

Tento kognitivní omyl se nám jeví jako nebezpečný z toho důvodu, že u dotazovaných respondentů přetrvává i po ukončení hraní a po vyhledání odborné pomoci. Respondenti v několika případech vyjádřili víru ve funkčnost jejich strategie a v možnost si tímto způsobem vydělávat peníze za podmínky, že hráč bude velmi disciplinovaný. Zde se

dostáváme k „bájným quantům“, které respondenti v rozhovoru čteně zmiňovali jako důkaz toho, že je možné se sportovním sázením žít.

„... jelikož jsem si právě tím prošel a zažil i období, kdy opravdu se mi dařilo, a věděl jsem, že když budu trošku se ovládat nebo prostě budu víc disciplinovanější, tak se mi dařilo. Ale zas na druhou stranu dneska vím, že ta hranice je opravdu... opravdu tenká. Že je hrozně... pro mě, když budu mluvit za sebe, tak nevím, kde ta hranice je... je tak tenká, že prostě nevím. Zkušenosti mi říkají, že se to dá, když člověk má nějakou sebekontrolu. Ale zas na druhou stranu cítím silně, stejně silně cítím, že... je těžké poznat, kdy už člověk je jako na tom závislej...“

(respondent Štěpán)

U dotazovaných respondentů jsme zaznamenali jen nepatrné vědomí toho, že sázení na sport je silně návyková činnost a disciplinovanost u takové činnosti je velmi obtížně dosažitelná. Nicméně jako pozitivní můžeme vnímat náhled respondentů na vlastní neschopnost mít sportovní sázení pod kontrolou.

Selektivní paměť

Selektivní paměť se v našem výzkumu ukázala být jako kognitivní omyl, který se často váže na jiné kognitivní omyly a udržuje je. To se u našich respondentů projevovalo selektivním vybavováním příběhů o hráčích, kteří se sázením žijí nebo se jim daří vyhrávat velké částky, byť je velmi pravděpodobné, že již zaznamenali také příběhy o hráčích, kteří skončili s dluhy nebo se jim ve hře jiným způsobem nedařilo. Dále si také naši respondenti vybavovali chvíle, kdy se jim díky jejich znalostem dařilo vyhrát sázku, ale již si nevybavovali sázky, které i přes své znalosti prohrály.

Výrazná je pak selektivní paměť pro velké výhry, ke které ještě přispívá skutečnost, že až na respondenta Petra, si žádný z respondentů nevedl záznamy o vložených, vyhraných a prohraných částkách. Je možné, že právě díky tomu Petr, jako jediný z respondentů, vyhledal relativně rychle odbornou pomoc z vlastní iniciativy. Ostatní respondenty k léčbě přiměly až jejich dluhy a nátlak rodiny a u respondenta Pavla došlo k postupnému odcházení od sportovního sázení z jiných specifických důvodů.

6.1.7 Motivace k léčbě

U třech z našich probandů bylo vyhledání odborné pomoci motivováno **nátlakem ze strany rodiny**. V případě Marka je zajímavé, že i přestože má ženu a dítě, k vyhledání odborné pomoci ho v obou případech přiměl především jeho bratr a zmiňuje ho i jako osobu, která ho v léčbě podporuje. Impulzem pro rodinu byly Markovy **problémy s dluhy**: „... *ted'ka samozřejmě došla obálka z nějaké jako půjčky, jo... ale... ale tu jsem zrovna už měl splacenou, jo... takže tak se to vlastně, dá se říct, provalilo, že.*“

I v případě rodiny Štěpána a Andreje byly **dluhy** důvodem k tomu přimět je vyhledat odbornou pomoc. V obou případech rodina dala hráči **ultimátum**. U Štěpána se ultimátum týkalo **možného odchodu manželky s dětmi**: „... *už jí došla trpělivost, že víceméně tady tenhle kontakt sehnala moje manželka... takže mně vlastně dala to ultimátum v podobě, buď s tím začni tady něco dělat, že si vyhledáš tady tu odbornou pomoc, nebo že prostě... že mě opouští... máme dvě děti.*“ V Andrejově případě bylo vyhledání odborné pomoci podmínkou pro poskytnutí financí na splacení neodkladné části dluhu: „*Prostě jsem se rozhodl to říct blízkým přátelům, rodině... už opravdu jako by to bylo na hraně... na hraně, kdy... když jsem to... kdybych to prostě finančně nezvládl, co se týče nějakých dluhů, splátek a... a že rodina mi pomohla a podmínkou bylo, že budu docházet sem.*“

Petra přimělo k vyhledání odborné pomoci více faktorů. Jednak díky jeho pečlivě **vedeným záznamům o prohrách, výhrách a investovaných financích** do hry, které svědčily o tom, že jím zvolená strategie nefunguje a on je v mínusu. Dále pak také **vysoké sázky**, ke kterým se byl, v důsledku většího počtu na sebe navazujících proher, schopen dostat a prohrát tak během krátké chvíle částky přesahující i sto tisíc korun: „... *a to už jsem při tady těchto nejvyšších sázkách jako říkal, že něco... nebo.. věděl jsem co... a že to je v nepořádku a že je s tím něco potřeba dělat.*“ V důsledku těchto vysokých proher a výčitek, které jej doprovázely, se Petr **pokusil o abstinenci od hraní několikrát sám**. To mu nikdy nevydrželo delší dobu než tři měsíce, a tak vyhledal odbornou pomoc.

Pavlův příběh se v mnoha ohledech liší od příběhů ostatních respondentů a ani toto téma není výjimkou. Svě sázení nepovažoval za problematické až do momentu, kdy byl hospitalizován v psychiatrické nemocnici pro jinou závislost a při **četbě odborné literatury věnující se závislosti na hazardu** si uvědomil, že: „... *vlastně já jsem v tom žil dvacet let.*“

6.1.8 Pohled společnosti na sportovní sázení

Napříč rozhovory se objevovalo téma **vysoké tolerance společnosti vůči sportovnímu sázení**. Velmi palčivým tématem pro probandy byla **propagace sportovního sázení v médiích**. Ta je pak obzvlášť nebezpečná při snaze o udržení abstinence od sázení, neboť provází prakticky veškeré sportovní události, mnohdy jsou samotnými propagátory významní čeští sportovci a rubriky typu „Tipy redakce“ útočí na sázkařovu **iluzi kontroly**, která se zde projevuje jako pocit, že sázkařův tip je správný a že situaci lépe zanalyzoval. Vzhledem k tomu, že všichni z dotazovaných respondentů mají kladný vztah ke sportu a jeho sledování, je pro ně propagace sázení při sportovních událostech velmi riziková.

„... tam je problém ten, že já jsem ten blázen do toho sportu, takže vlastně před každým hokejem, fotbalem jsou ty analýzy – 98% vsadilo jedničku... ted'ka to bylo... mám pocit česko-německo... jak se hrál hokej, tak jsme vyhráli první zápas, hrál se druhý zápas a ted'ka před tím zápasem – 98% hráčů vsadilo na česko, na jedničku, 1% na remízu, 1% na dvojku. Říkám... ty vado, oni zase nevyhrajou... a už mě tam jednou ty myšlenky... ne, to bude remíza nebo dvojka... a buch! Německo vyhrálo 2:0. Prostě to je vlastně před každým zápasem. Ted'ka i na Nově ta rubrika Tipy redakce... Já bych je liskal! Jo, protože oni dají tři zápasy, co si kdo myslí... jak to vyjde a já u toho už začnu klasicky... ten starý sázkař přemýšlet... aa, toto nebude jednička, to bude dvojka... ty vado.. co jim to tam zase hráblo. A vlastně člověk to vidí úplně všude. To samé, i když hraju nějakou hru...“

(respondent Pavel)

Nicméně žádný z respondentů nevedl, že by to byl důvod sport v televizi nesledovat. Marek v rozhovoru například uvedl: *„... jasně tak reklamy jsou tam všude, že.. hlavně na ten Tipsport, že.. to je jako všude v televizi, že.. nebo na tom internetu. To je prostě furt, ale jako dívám se, ale už nemám takové to nutkání, že bych si jako musel vsadit, že.“*

Všichni z našich respondentů mají ve svém okolí **někoho blízkého, kdo v minulosti také sázel na sportovní zápasy** nebo sází i v současné době. To, že na sportovní zápasy sází také velká část osob, která se nachází v pásmu nerizikového sázení, může přispívat k společenské přijatelnosti a k prodlužování doby, než se rizikový sázkař dostane k odborné péči. Pavel na otázku, zda ho někdy v období, kdy chodil se známými sázet do místní hospody, považoval za gamblery, odpovídá: *„Ne, tam chodila čtvrtka (Pavlova města). Když*

sem tam vydržel sedět tři hodiny, čtyři hodiny, někdy celé odpoledne, tak tam se protočilo tolikých lidí.“

V rozhovorech se objevilo také téma **sázení na sport ve sportovním prostředí**, a to i **u nezletilých osob**. Tři z našich respondentů se ke sportovnímu sázení dostali ještě jako neplnoletí. Štěpán tuto svou zkušenost z fotbalového prostředí popisuje těmito slovy: *„... pro každýho, nebo aspoň v tom fotbalovém prostředí, bylo sázení na sportovní příležitosti takovou prostě normální záležitostí. Běžnou... běžnou záležitostí, takže když jsme si chtěli vsadit, tak samozřejmě už nás znaly ty pracovnice těch kanceláří, takže byly si docela vědomy, že vlastně to je protizákonné, že jsme nebyli plnoletí. Ale stejně jsem tam teda s těmi nejbližšími kamarády docházel, dá se říct, dennodenně... kdysi utrácet vlastně naše kapesný na ty sázky.“*

6.1.9 Online sázky

Důležitým tématem pro hráče byl také **přesun sportovního sázení do online prostoru** a s ním spojené „**live sázení**“. Až na jednoho respondenta, který se online sázení záměrně vyhýbal z důvodu jeho **rizikovosti**, znamenal tento přesun výrazné prohloubení jejich problému, které připisují větší dostupnosti sázení díky chytrým mobilním telefonům, se kterými hráč může sázením vyplnit každou volnou chvíli. Například Marek tyto situace popisuje následovně: *„... když člověk prostě neměl co dělat nebo tak, tak tam už prostě na tom mobilu.. člověk měl furt v ruce ten mobil.“*

Dalším zaznamenaným rizikovým faktorem sázení v online prostředí je **rychlost**, kvůli níž nemá sázkař čas si své kroky promyslet a jeho sázení se stává více impulzivní a rizikové. Tyto situace popisuje například respondent Petr a porovnává je se sázením v kamenné pobočce: *„... kdyby prohrál... jo, tak on byl doma, do rána si to rozmyslel, ale toto právě... jak vy prohrajete a tam těch nabídek je... to sou stovky... tisíce... tak, a hned to chcete právě... a jestli je půlnoc... dvě hodiny ráno...“*. Online prostředí v tomto případě u hráčů rozvíjí **chycení se do pasti**, kdy u hry i přes neúspěchy setrvávají dál ve víře, že své peníze vyhrají zpět. Čas na rozmyšlenou po prohrané sázce, který měli hráči při sázení na kamenné pobočce, by potenciálně mohl rozvoj tohoto kognitivního omylu zmírnit.

U tohoto typu sázek je také možnost **propojit si svůj herní účet s bankovním účtem**, což vede k tomu, že hráč naprosto ztrácí přehled o financích vložených do hry. Například Štěpán uvádí, že po tom, co začal využívat tento typ sázek, výrazně u něj narostl dluh: *„Online prostředí... rapidně zvýšilo mé dluhy, protože to bylo mnohem rychlejší. To co... to*

k čemu bych se odhodlával, že vsadím, ta to... desetkrát se zkrátil... zkrátila ta doba.“ Pavel se možnosti propojit si účty zalekl a udává to jako jeden z faktorů, kvůli kterým se online sázení raději vyhnul: *„To už bylo pro mě extrémně nebezpečné, protože já vím, že kdybych to měl propojené, tak jelikož jsem si v tom opravdu docela dost frčel, tak už ta míra úměrnosti by začala na padesátikoruně sázka a skončila by třeba na dvou tisících.“*

6.1.10 Sázení jako osamělá činnost

Kromě Pavla znamenalo sázení u všech respondentů osamělou činnost. Na začátku své sázkařské kariéry většinou sázeli **společně s přáteli**, ale spolu s prohlubováním problému se stávalo jejich sázení čím dál víc **osamělé a tajné**. Například Andrej popisuje situace, kdy s přáteli sázel a oni v nějaký moment přestali, protože například překročili nějaký svůj určený limit a on dál pokračoval tajně: *„... ukážou mi to, jo... nemají co skrývat. Já jsem to skrýval.“*

Sdílení v komunitě přátel pak může suplovat **sdílení v sázkařských diskuzních fórech**, která respondenti také hojně zmiňovali. Nicméně žádný z respondentů těmto diskuzním fórům nijak zvlášť nepropadl a jejich účast byla spíše **pasivní**. Všichni respondenti shodně vypovídají, že na těchto fórech se **sdílí převážně jen sázkařské úspěchy**. Dle slov respondentů se v těchto fórech vyskytují hráči, kteří dlouhodobě sdílí své úspěšné sázky. Respondent Marek o těchto uživatelích fór uvažuje následovně: *„Nevěřil jsem tomu a někteří prostě, co tam za desetitisíce prostě posílali tikety jednu dobu, tak tam prostě zničehonic... prostě tam nebyli, že. Takže asi skončili prostě špatně nebo úplně jako.“*

6 Diskuze

V této kapitole se pokusíme shrnout předkládanou práci, podrobíme ji kritickému zhodnocení postupů, výsledků a jejího celkového přínosu. Výsledky našeho výzkumu porovnáme s dosavadními studiiemi a také uvedeme návrhy pro budoucí výzkum, jenž by mohl přispět k rozšíření a prohloubení poznatků v této oblasti.

Výzkumným cílem této práce bylo zmapovat skupinu sportovních sázkařů. V rámci tohoto mapování jsme se zaměřili na jejich hráčské kariéry, motivaci k sázení, sázkařské styly a motivaci k léčbě. Primárním cílem pak bylo identifikovat kognitivní omyly, které se u jednotlivých probandů v rámci rozhovoru objevovali, a následně se pokusit najít sdílená témata, která se objevovali napříč rozhovory a to opět se zaměřením se na kognitivní omyly.

Respondenti byli osloveni prostřednictvím Společnosti Podané ruce o.p.s. a to konkrétně svým terapeutem v rámci individuální nebo skupinové terapie. Jedná se tedy o záměrný výběr přes instituci, což je časově a nákladově velmi efektivní způsob výběru respondentů (Miovský, 2006). Osloveni byli klienti dvou center, přičemž z jednoho centra souhlasili s účastí na výzkumu tři klienti a z druhého klienti dva. Byť velikost našeho souboru odpovídá doporučením z odborné literatury (Smith, Flowers, & Larkin, 2009), pro následnou tematickou analýzu mohl být vzorek nepatrně větší nebo více homogenní.

Podmínkou pro účast na výzkumu bylo pouze sportovní sázení v anamnéze klienta a mužské pohlaví. U čtyř respondentů bylo sportovní sázení jedinou nelátkovou závislostí v anamnéze. U jednoho z respondentů (respondent Pavel) se v anamnéze objevovala závislost na alkoholu a i jiné nelátkové závislosti (stírací losy, hraní her na mobilním telefonu atd.). Tento respondent měl jako jediný za sebou léčbu v psychiatrické nemocnici byť s jinými obtížemi, než je gambling. Zařazení tohoto respondenta do výzkumu je sporné; nasvědčuje tomu i to, že v rámci tematické analýzy v mnoha případech právě on nezapadal do identifikovaných témat. Nicméně i jeho rozdílný vývoj hráčské kariéry se nám zdál přínosný, tak jsme se rozhodli ho do výzkumu zařadit. Pouze dva klienti z našeho souboru měli společnou terapeutku, zbylí klienti docházeli k rozdílným terapeutům.

Rozhovor se odehrával v terapeutických místnostech Společnosti Podané ruce, přičemž byla snaha, aby rozhovor probíhal v jiné místnosti, než ve které probíhá jejich individuální nebo skupinová terapie. Pouze v jednom případě se toto pravidlo nepodařilo dodržet a rozhovor proběhl v místnosti, do které respondent dochází na terapie. Nicméně nevšimli jsme si žádných zvláštností oproti jiným rozhovorům, které by tento rozhovor vykazoval. Zázemí Společnosti Podané ruce o.p.s. nám umožnilo respondentům poskytnout

komfortní a diskrétní prostředí, u něž předpokládáme, že pomohlo navodit důvěrnou atmosféru vedoucí k otevřeným a upřímným rozhovorům.

U respondentů jsme zaznamenali následující kognitivní omyly: chycení se do pastí, hráčský klam, iluze kontroly, interpretační předpojatost, nerealistický optimismus, selektivní paměť a těsné prohry. Přičemž napříč jednotlivými příběhy se vyskytovala především iluze kontroly, chycení se do pastí a selektivní paměť. U žádného z respondentů jsme nezaznamenali výskyt pouze jednoho kognitivního omylu, ale vždy se jednalo o kombinaci více kognitivních omylů. Toto naše zjištění odpovídá také výsledkům studie od Labrador et al. (2020) kde se ukázalo, že jednotlivá kognitivní zkreslení mezi sebou vzájemně korelují, což znamená, že jedno kognitivní zkreslení bude pravděpodobně doprovázeno dalšími. S ohledem na tyto výsledky je nutné v rámci prevence a intervence u hazardního hraní zaměřit pozornost na všechna kognitivní zkreslení, nejen na některá z nich.

Obzvláště problematickým kognitivním omylem se ukázala být iluze kontroly, která u hráčů přetrvávala i přes probíhající ambulantní léčbu a ukončení sázení. Toto zjištění koresponduje s výsledky autorů Lopez-Gonzaleze et al. (2020), kteří ve své studii zjistili, že kognitivní omyly objevující se u sportovních sázkařů je možné částečně eliminovat pomocí kognitivně-behaviorální terapie. Přesto některé z kognitivních omylů u hráčů dále přetrvávají a při pokusech o jejich překonání hráči narážejí na jejich vnější potvrzení a vnitřní nesrovnalosti, které brání integraci znalostí o tom, jak hazard funguje. U našich respondentů se tento kognitivní omyl objevoval ve formě zakládání si na znalostech spojených se schopností predikovat průběh a výsledky zápasu. Vzhledem k tomu, že sportovní sázení řadíme mezi strategické hazardní hry, je zde výskyt iluze kontroly pochopitelný. Funkčnost těchto strategií však vyvrací například studie Cantinotti et al. (2004), která se zabývala úspěšností predikce výsledků mezi hokejovými sázkaři a porovnávala je s náhodně generovaným výběrem. Jejich studie ukázala, že skuteční sázkaři byli úspěšnější v 47,3 % tipů, zatímco náhodně vygenerované tipy byly úspěšné ve 33,3 %. Nicméně výše proher byla větší v případě skutečných sázkařů. U těch se v průměru pohybovala okolo 14,4 USD, zatímco u náhodných tipů to bylo v průměru 7,7 USD.

U našich respondentů se jejich aktuální forma iluze kontroly projevovala ve formě přesvědčení, že je možné se sportovním sázením žít, ale je nutné být velmi disciplinovaný. Tento fenomén popisují také Lopez-Gonzalez et al. (2020) kdy v jejich studii někteří hráči své ztráty při sportovním sázení přisuzovali tomu, že trpí hráčskou poruchou. Což si můžeme představit tak, že hráčská porucha se „postavila“ mezi jejich znalosti o sportu a sportovní

sázení. I respondenti v našem výzkumu hovořili o tom, že se z jejich sázení stal problém až potom, co jim sázení na zápasy, kterým rozumí, přestalo stačit a začali sázet na neznámé ligy a s přibývajícimi prohrami a dluhy bylo jejich hraní již spíše pod vlivem kognitivního omylu chycení se do pastí. Tohoto svého kognitivního omylu si byli hráči vědomi a měli na něj, na rozdíl od iluze kontroly, již náhled.

Dalším tématem objevujícím se napříč jednotlivými příběhy je téma společenské přijatelnosti sportovního sázení oproti jiným druhů hazardu. Tato vnímaná společenská přijatelnost u našich respondentů pramení především z prezentace v médiích a z častého výskytu neškodlivých forem hráčství v jejich okolí. Že je v případě sportovního sázení patrný rozdíl ve vnímání jeho rizikovosti a společenské přijatelnosti oproti jiným druhům hazardních her a že se sportovním sázkařům vyhýbá stigma gamblera, vyplývá také z kvalitativní studie Lopez-Gonzalez et al. (2019).

Vyhledání odborné pomoci bylo u třech probandů motivováno nátlakem ze strany rodiny. Dle výpovědí respondentů rodinu upozornili na jejich problém s hazardním hraním až dluhy a jiné finanční potíže, což koresponduje s výsledky studie autorů Lopez-Gonzalez et al. (2019), dle nichž se společenská přijatelnost sportovního sázení projevuje například v obtížích blízkých osob sázkařů identifikovat časně příznaky jejich problémového hraní a také tendence na problém zareagovat spíše finanční pomocí a stránku terapeutickou a léčebnou zanedbat. Nicméně v naší studii naopak rodina jednoho z respondentů dala docházení na terapii jako podmínku pro poskytnutí finanční pomoci a u jiného respondenta se pak jednalo o ultimátum týkající se odchodu ženy s dětmi v případě, že respondent nezačne svůj problém se sázením odborně řešit. Ovšem i na toto ultimátum došlo až v důsledku velkých a obtížně řešitelných finančních problémů.

Velmi aktuálním tématem je také otevření online prostředí pro hraní hazardních her (Mravčík, et al., 2021). Hubert a Griffiths (2018) ve své studii porovnávali rizika online a offline hazardního hraní a ukázalo se, že patologičtí hráči mají tendenci hrát více online než offline a že hráči, kteří preferují hraní online, tráví jím více hodin denně a i více dní v týdnu. Tyto výsledky naznačují, že online hazardní hrané může být více návykové a může vést k většímu riziku problémového hraní a finančních ztrát. Rizikovost online hraní a s ní spojené prohloubení problémů s hraním bylo téma také našich rozhovorů. U čtyř z našich respondentů se přesun jejich sázení do online prostředí pojil s výrazným prohloubením problému a nárůstu finančních obtíží. Pouze respondent Pavel online sázení nikdy nepropadl,

což je pravděpodobně jedním z dalších faktorů majících vliv na odlišnost jeho témat od témat ostatních respondentů.

Počátky hráčských kariér našich respondentů jsou spojeny se sázením ve společnosti rodiny či přátel, ale postupně, spolu s prohlubováním problému, se jejich sázená stávalo čím dál více osamělou a tajnou činností.

Předkládaná diplomová práce přináší vhled do problematiky kognitivních omylů u sportovních sázkařů. V rámci jednotlivých případových studií seznamuje čtenáře s vývojem hráčských kariér sportovních sázkařů a spolu s ukázkami přímých citací respondentů demonstruje projevy konkrétních kognitivních omylů v kontextu respondentovi jedinečné životní zkušenosti. Následně, v rámci tematické analýzy, takto práce identifikuje opakující se kognitivní omyly napříč případovými studiemi a jiná významná témata. Získané poznatky mohou posloužit jako podklad k lepšímu zaměření preventivních programu s tematikou hazardního hraní a také v rámci následné péče, kde se může jevit jako užitečné zjištění o přetrvávání kognitivního omylu iluze kontroly i v průběhu léčby. Vnímáme jako velmi důležitou osvětu o rizikovosti tohoto druhu hazardu i v širší společnosti tak, aby nebyly důvodem k vyhledání odborné pomoci až velké finanční obtíže.

V rámci dalšího zkoumání této problematiky by bylo vhodné zaměřit se také na sportovní sázkaře, kteří doposud nevyhledali odbornou pomoc. Jako vhodná se zde nabízí longitudinální studie, která by mapovala vývoj kognitivních omylů v kontextu jednotlivých sázkařských kariér. Užitečná by také mohla být kombinace s dotazníkem Gambling-Related Cognitions Scale (GRCS), který měří kognitivní omyly spojené s hazardními hrami (Ledgerwood et al., 2020).

Závěry

V následujících bodech představíme klíčová zjištění provedeného výzkumu:

- U sázkařů na sport jsme zaznamenali následující kognitivní omyly: chycení se do pastí, hráčský klam, iluze kontroly, interpretační předpojatost, nerealistický optimismus, selektivní paměť a těsné prohry.
- Napříč jednotlivými příběhy se vyskytovaly především tyto kognitivní omyly: iluze kontroly, chycení se do pastí a selektivní paměť.
- U žádného ze sázkařů jsme nezaznamenali výskyt pouze jednoho kognitivního omylu, ve všech případech jsme zaznamenali jejich kombinaci.
- Kognitivní omyl iluze kontroly u sázkařů přetrvává i přes probíhající ambulantní léčbu a ukončení sázení.
- Aktuální forma iluze kontroly se u sázkařů projevovala jako přesvědčení, že je možné se sportovním sázením žít, ale je nutné být velmi disciplinovaný.
- Sázkari vnímají velkou společenskou přijatelnost sportovního sázení, která dle nich pramení z prezentace v médiích a také z častého výskytu neškodlivých forem hráčství v jejich okolí.
- Vyhledání odborné pomoci bylo u třech z oslovených sázkařů motivováno nátlakem ze strany rodiny.
- U čtyř z námi oslovených sázkařů se přesun jejich sázení do online prostředí pojil s výrazným prohloubením problému a s nárůstem finančních obtíží.
- Počátky hráčských kariér oslovených sázkařů jsou spojeny se sázením ve společnosti rodiny či přátel, ale s prohlubováním problému se jejich sázení stávalo čím dál více osamělou a tajnou činností.

Souhrn

Předkládaná diplomová práce se zabývá kognitivními omyly u sportovních sázkařů. Cílem práce bylo zmapovat hráčské kariéry sázkařů na sport; sledovat motivaci k sázení, sázkařské styly a motivaci k léčbě. Primárním cílem pak bylo identifikovat kognitivní omyly, které se u jednotlivých sázkařů v rámci rozhovoru objevovaly, a následně se pokusit najít témata, která se objevovala napříč rozhovory opět se zaměřením na kognitivní omyly.

Teoretická část je rozdělena do tří hlavních kapitol. První kapitola je věnována vstupu do problematiky hazardních her, v níž se věnujeme vymezení základních pojmů, současné situaci na poli hazardního hraní v ČR a druhům hazardních her se zaměřením se na kurzové a totalizátorové hry. Ve druhé kapitole se věnujeme psychologickým aspektům hazardního hraní. V úvodu kapitoly se snažíme vymezit rozdíl mezi škodlivým a neškodlivým hráčstvím a představujeme diagnostická kritéria pro patologické hráčství. Dále se věnujeme fázím rozvoje hráčské závislosti a v závěru kapitoly představujeme systém péče o hazardní hráče v ČR. Poslední kapitola se již věnuje kognitivním omylům se zaměřením se na kognitivní omyly spojované s hazardním hráčstvím.

V praktické části je představen kvalitativní výzkum realizovaný na skupině sázkařů na sportovní zápasy, tito sázkaři byli osloveni prostřednictvím Společnosti Podané ruce o.p.s. a jednalo se tedy o záměrný výběr přes instituce. Celkový výběrový soubor tvořilo pět respondentů docházejících do Centra komplexní péče v Olomouckém nebo Zlínském kraji. S respondenty byly realizovány polostrukturované rozhovory. Jako design výzkumu jsme zvolili případové studie a pro analýzy dat byla vybrána interpretativní fenomenologická analýza, která byla doplněna tematikou analýzou. Kódování dat a následné slučování do tematických celků probíhalo v programu Atlas.ti 7.

Výsledky analýzy jsou v práci prezentovány jako jednotlivé případové studie, v nichž se v první části popisujeme jednotlivé vývoje hráčských kariér a následně se již věnujeme identifikaci konkrétních kognitivních omylů u jednotlivých respondentů. Následuje prezentace výsledků tematické analýzy, kde se v první řadě věnujeme kognitivním omylům objevujícím se napříč případovými studiemi a následně představujeme další klíčová témata.

U respondentů byly identifikovány následující kognitivní omyly: chycení se do pastí, hráčský klam, iluze kontroly, interpretační předpojatost, nerealistický optimismus, selektivní paměť a těsné prohry. Napříč jednotlivými příběhy se vyskytovala především iluze kontroly, chycení se do pastí a selektivní paměť. Dalšími tématy vzešlými z tematické analýzy jsou:

motivace k léčbě, pohled společnosti na sportovní sázení, online sázky a sázení jako osamělá činnost.

U žádného z respondentů jsme nezaznamenali výskyt pouze jednoho kognitivního omylu, ale vždy se jednalo o kombinaci více kognitivních omylů. Obzvlášť problematickým kognitivním omylem se ukázala být iluze kontroly, která u hráčů přetrvávala i přes probíhající ambulantní léčbu a ukončení sázení. Aktuální forma iluze kontroly se u respondentů projevovala ve formě přesvědčení, že je možné se sportovním sázením živit, ale je nutné být velmi disciplinovaný.

Respondenti vnímali sportovní sázení jako společností velmi tolerované. Tato vnímaná společenská přijatelnost u našich respondentů pramenila především z prezentace v médiích a z častého výskytu neškodlivých forem hráčství v jejich okolí.

Vyhledání odborné pomoci bylo u třech probandů motivováno nátlakem ze strany rodiny. Impulzem pro rodinu hráče byl až výskyt dluhů a jiných finančních potíží. Ze strany rodin se ke hráčům objevovala ultimáta týkající se rozpadu rodiny nebo neposkytnutí finanční pomoci.

Počátky hráčských kariér našich respondentů jsou spojeny se sázením ve společnosti rodiny či přátel, ale postupně, spolu s prohlubováním problému, se jejich sázení stávalo čím dál více osamělou a tajnou činností. U čtyř z našich respondentů se rozvoj jejich problémů a nárůst finančních obtíží pojil s přesunem sportovního sázení do online prostředí.

Přínos předkládané práce spatřujeme především v prohloubení vhledu do problematiky kognitivních omylů u sportovních sázkařů. Získané poznatky mohou posloužit jako podklad k lepšímu zaměření preventivních programů nebo také v rámci následné péče s osobami s problémovým sázením na sportovní utkání. Z pohledu budoucího výzkumu se nám jeví jako vhodné zaměřit se také na sportovní sázkaře, kteří doposud nevyhledali odbornou pomoc. Jako vhodná metoda výzkumu se zde nabízí longitudinální studie, která by mapovala vývoj kognitivních omylů v kontextu jednotlivých sázkařských kariér. Užitečné by zajisté bylo i ověření pomocí kvantitativních metod.

Seznam použité literatury

- Ariyabuddhiphongs, V., & Chanchalernporn, N. (2007). A test of social cognitive theory reciprocal and sequential effects: Hope, superstitious belief and environmental factors among lottery gamblers in Thailand. *Journal of Gambling Studies*, 23, stránky 201–214.
- Ariyabuddhiphongs, V., & Phengphol, V. (2008). Near miss, gambler's fallacy and entrapment: Their influence on lottery gamblers in Thailand. *Journal of Gambling Studies*, 24, stránky 295–305.
- Becková, J. S. (2018). *Kognitivně behaviorální terapie: Základy a něco navíc*. Praha: Triton.
- Blaszczynski, A., & Nower, L. (2002). A pathways model of problem and pathological gambling. *Addiction*, 97(5), stránky 487-499.
- Cantinotti, M., Ladouceur, R., & Jacques, C. (2004). Sports betting: Can gamblers beat randomness? *Psychology of Addictive Behaviors*, 18(2), stránky 143-147.
- Clark, L., Lawrence, A. J., Astley-Jones, F., & Gray, N. (2009). Gambling near-misses enhance motivation to gamble and recruit win-related brain circuitry. *Neuron*, 61(3), stránky 481-490.
- Clotfelter, C. T., & Cook, P. J. (1993). Notes: The “gambler's fallacy” in lottery play. *Management Science*, 39, stránky 1521-1525.
- Custer, R. L., & Milt, H. (1985). *When luck runs out: Help for compulsive gamblers and their families*. New York: Facts on File.
- Fong, T. W. (2005). The Biopsychosocial Consequences of Pathological Gambling. *Psychiatry (Edgmont)*, 2(3), stránky 22-30.
- Frouzová, M. (2003). Gambleři a gambling. V K. Kalina, & e. al., *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup* (stránky 267-273). Úřad vlády České republiky.
- Hartl, P., & Hartlová, H. (2010). *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Hartney, E. (13. Říjen 2020). *Problem Gambling and Gambling Addiction: Is Gambling Always a Problem?* Načteno z Verywell Mind: <https://www.verywellmind.com/types-of-gambler-22513>
- Haselton, M. G., Nettle, D., & Andrews, P. W. (2005). The Evolution of Cognitive Bias. V D. M. Buss, *The Handbook of Evolutionary Psychology* (stránky 724-746). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.

- Hubert, P., & Griffiths, M. D. (2018). A Comparison of Online Versus Offline Gambling . *International Journal of Mental Health and Addiction*, 16(5), stránky 1219-1237.
- Kahneman, D. (2012). *Myšlení rychlé a pomalé*. Brno: Jan Melvil Publishing.
- Koutná Kostínková, J., Čermák, I., & kol., &. (2013). Interpretativní fenomenologická analýza. V T. Říháček, I. Čermák, & R. Hytych, *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy* (stránky 9-44). Brno: Masarykova Univerzita.
- Kraus, J. (2005). *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Praha: Academia.
- Labrador, M., Labrador, F. J., Crespo, M., Echeburúa, E., & Becoña, E. (2020). Cognitive Distortions in Gamblers and Non-gamblers . *Journal of Gambling Studies* (36), 207-222.
- Langer, E. (1975). The illusion of control. *Journal of Personality and Social Psychology*, 31, stránky 311–328.
- Ledgerwood, D., Dyshniku, F., McCarthy, J., Ostojic-Aitkens, D., Forfft, J., & Rumble, S. (2020). Gambling-Related Cognitive Distortions in Residential Treatment for Gambling Disorder. *Journal of Gambling Studies*, 36, stránky 669-683.
- Lesieur, H. R., & Custer, R. L. (1984). Pathological Gambling: Roots, Phases, and Treatment. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 474 , stránky 146-156.
- Lopez-Gonzalez, H., Estévez, A., & Griffiths, M. D. (2019). Can Positive Social Perception and Reduced Stigma be a Problem in Sports Betting? A Qualitative Focus Group Study with Spanish Sports Bettors Undergoing Treatment for Gambling Disorder. *Journal of Gambling Studies*, 35(2), stránky 571-585.
- Lopez-Gonzalez, H., Griffiths, M., & Estévez, A. (2020). Why some sports bettors think gambling addiction prevented them from becoming winners? A Qualitative Approach to Understanding the Role of Knowledge in Sports Betting Products. *Journal of Gambling Studies*, 36(3), stránky 903-920.
- Michalczuk, R., Bowden-Jones, H., Verdejo-Garcia, A., & Clark, L. (2011). Impulsivity and cognitive distortions in pathological gamblers attending the UK National Problem Gambling Clinic: A preliminary report. *Psych Med*, 41, stránky 2625–2635.
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s.

- Mravčík, V., Rous, Z., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T., . . . Franková, E. (2021). *Zpráva o hazardním hraní v České republice 2021*. Praha: Úřad vlády České republiky.
- *Naberte kurz.* (nedatováno). Načteno z Mobilní aplikace - PORT: <https://www.nabertekurz.cz/port>
- Nešpor, K., Krabanová, H., Scheansová, A., & Csémy, L. (2011). *Jak překonat hazard: prevence, krátká intervence a léčba*. Praha: Portál.
- Odlaug, B. L., Marsh, P. J., Kim, S. W., & Grant, J. E. (2011). Strategic vs nonstrategic gambling: Characteristics of pathological gamblers based on gambling preference. *Annals of Clinical Psychiatry: Official Journal of the American Academy of Clinical Psychiatrists*, 23(2), stránky 105-122.
- Petry, N. M. (2010). Pathological gambling and the DSM-V. *International Gambling Studies*, 10, stránky 113-115.
- Prunner, P. (2008). *Psychologie gamblerství*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- Prunner, P. (2013). *Gamblerství, aneb, Ztráta svobody*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.
- Rickwood, D., Blaszczynski, A., Delfabbro, P., Dowling, N., & Heading, K. (2010). The psychology of gambling. *InPsych*, 32(6), stránky 11-21.
- Rogers, P. (1998). The cognitive psychology of lottery gambling: A theoretical review. *Journal of Gambling Studies*, 14, stránky 111–134.
- Rosenthal, R. J. (1992). Pathological Gambling. *Psychiatric Annals*, 22(2), stránky 72-78.
- Russell, A. M., Hing, N., & Browne, M. (2019). Risk Factors for Gambling Problems Specifically Associated with Sports Betting. *Journal of Gambling Studies*, 35, stránky 1211-1228.
- Smith, J. A. (2004). Reflecting on the development of interpretative phenomenological analysis and its contribution to qualitative research in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 1, stránky 39-54.
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. London: Sage Publications.
- Stevens, M., & Young, M. (2009). Who Plays What? Participation Profiles in Chance Versus Skill-based Gambling. *Journal of Gambling Studies*, 26, stránky 89-103.

- Subramaniam, M., Chong, S. A., & Thomas, S. (2017). Cognitive distortions among older adult gamblers in an Asian context. *PLoS one*, 12(5).
- Ťopek, M. (19. Zář 2021). *Hazardní firmy začnou sledovat své hráče. Když jejich software vyhodnotí rizikové hraní, nabídnou pomoc*. Načteno z Hospodářské noviny: <https://archiv.hn.cz/c1-66975600-hazardni-firmy-zacnou-sledovat-sve-hrace-kdyz-jejich-software-vyhodnoti-rizikove-hrani-nabidnou-pomoc>
- Úřad vlády ČR. (nedatováno). *Mapa pomoci*. Načteno z drogy-info: <https://www.drogy-info.cz/mapa-pomoci/?t=102&r=#result>
- Úřad vlády České republiky. (2013). *Koncepční rámec škodlivého hráčství: Projekt mezinárodní spolupráce financovaný Centrem pro výzkum problémového hráčství v Ontariu*. Úřad vlády České republiky.
- ÚZIS. (nedatováno). *11. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-11)*. Načteno z Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=registry-sber-dat--klasifikace--mezinarodni-klasifikace-nemoci-mkn-11>
- ÚZIS. (2023). *10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí*. Načteno z <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F63.0>
- Vejvodová, A. (10. Březen 2017). *Nový hazardní zákon udělal podle právníka Sazky z Česka pokusnou laboratoř*. Načteno z Ekonom: <https://pravniciradce.ekonom.cz/c1-65653510-novy-hazardni-zakon-udelal-podle-pravnika-sazky-z-ceska-pokusnou-laborator>
- Vincent, L. (1. Červenec 2014). *EKONOM: Kdo vydělává na fotbalovém šílenství? Quanti, postrach sázkových kanceláři*. Načteno z Hospodářské noviny: <https://byznys.hn.cz/c1-62424160-ekonom-kdo-vydelava-na-fotbalovem-silenstvi-quant-i-postrach-sazkovych-kancelari>
- Weinstein, N. D. (1980). Unrealistic optimism about future life events. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39, stránky 806–820.
- World Health Organization. (2022). *ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics*. Načteno z International Classification of Diseases Eleventh Revision (ICD-11): <https://icd.who.int/browse11/l-m/en#/http://id.who.int/icd/entity/1041487064>
- Xu, J., & Harvey, N. (2014). Carry on winning: The gamblers' fallacy creates hot hand effects in online gambling. *Cognition*, 131(2), stránky 173-180.
- Zákon č. 186/2016 Sb., Zákon o hazardních hrách. (nedatováno). Česká republika.

- Zákon č. 101/2000 Sb., Zákon o ochraně osobních údajů. (nedatováno). Česká republika

Seznam příloh

Příloha 1: Abstrakt v českém jazyce

Příloha 2: Abstrakt v anglickém jazyce

Příloha 3: Ukázky kódování dat z programu Atlas.ti 7

Abstrakt v českém jazyce

Abstrakt diplomové práce

Název práce: Kognitivní omyly u sportovních sázkařů

Autor práce: Bc. Eliška Uhrovičová

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.

Počet stran a znaků: 68, 125 832

Počet příloh: 3

Počet titulů použité literatury: 52

Abstrakt:

Předkládaná diplomová práce se zabývá tématem kognitivních omylů u sportovních sázkařů, kdy cílem bylo zmapování vývoje konkrétních hráčských kariér se zaměřením se na zachycení kognitivních omylů, kterých se hráči při sportovním sázení dopouštějí. Teoretická část práce představuje vstup do problematiky hazardního hraní, jeho psychologických aspektů a kognitivních omylů vyskytujících se v kontextu hráčství. Praktická část má podobu kvalitativního výzkumu, konkrétně se jedná o sérii případových studií a následnou tematickou analýzu. Jako metoda analýzy dat byla zvolena Interpretativní fenomenologická analýza (IPA). Výběrový soubor tvoří celkem 5 respondentů, kteří byli získáni záměrným výběrem přes instituci. S každým z nich bylo provedeno polostrukturované interview. Výsledky jsou v práci prezentovány po jednotlivých případových studiích, následuje tematická analýza s identifikovanými společnými tématy. U sázkařů na sport jsme zaznamenali následující kognitivní omyly: chycení se do pastí, hráčský klam, iluze kontroly, interpretační předpojatost, nerealistický optimismus, selektivní paměť a těsné prohry. Napříč jednotlivými příběhy se jednalo především o iluzi kontroly, chycení se do pastí a selektivní paměť. Iluze kontroly u některých sázkařů přetrvává i přes probíhající ambulantní léčbu a ukončení sázení.

Klíčová slova: sportovní sázení, kognitivní omyly, patologické hráčství

Abstrakt v anglickém jazyce

Abstract of thesis

Title: Cognitive distortions of sports bettors

Author: Bc. Eliška Uhrovičová

Supervisor: Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.

Number of pages and characters: 68, 125 832

Number of appendices: 3

Number of references: 52

Abstract:

This thesis is focused on cognitive distortions of sports bettors. The goal was to monitor progression of specific bettor's careers with focus on cognitive distortions, which these bettors are committing. Theoretical part of the thesis is introducing gambling problematics. It includes also psychological and cognitive distortions in relation to gambling. Practical part of the thesis contains quality research based on case studies with following thematic analysis. Interpretive phenomenological analysis (IPA) was selected as analysis method. Survey sample set includes five respondents. These respondents were intentionally selected by institution. Each of the respondents attended semi-structured interview. The results are described separately for each case study, and it is followed by thematical analysis with common topics identification. We have registered following cognitive distortion of sports bettors: entrapment, gambler's fallacy, illusion of control, interpretation bias, unrealistic optimism, selective memory and near misses. There occurred mainly following cognitive distortions in all study cases: illusion of control, entrapment and selective memory. The illusion of control is remaining in some cases, even though the sport bettor is receiving outpatient treatment and has already stopped betting.

Key words: sports betting, cognitive distortions, pathological gambling

Ukázky kódování dat z programu Atlas.ti 7

Families		Name	Grounded
Show all Codes			
☒ Aby sázení vycházelo (7)		☒ KO: Iluze kontroly	16
☒ Finance (12)		☒ Potřebné znalosti	16
☒ Kognitivní omyly (7)		☒ KO: Chycení se do pastí	15
☒ Léčba (7)		☒ M: online prostředí	15
☒ Místo sázení (3)		☒ Problémy s dluhy	15
☒ Motivace k léčbě (9)		☒ Sázení ve společnosti	12
☒ Motivace ke hře (7)		☒ Propagace v médiích	12
☒ Rodina (9)		☒ Náhled na svou vlastní situaci	11
☒ Sázkářské styly (22)		☒ Sázení o samotě	10
☒ Společnost a sportovní sázení (6)		☒ Sázení sporty	10
☒ Závislost (17)		☒ Sázení známých	10
		☒ KO: Selektivní paměť	9
		☒ Přehled prohraných peněz	9
		☒ Kombinace s alkoholem	8
		☒ Vsazené peníze	8
		☒ Reakce na prohru	8

Obrázek 1 Rodiny kódů a jejich nasycení

☒ Sázení "v klidu" {1-0}	☒ Nepravdělné splácení dluhů {2-0}	☒ Mot.: zabezpečit rodinu {3-0}
☒ "dělám to pro sebe" {...	☒ SS: Větší kurzy {2-0}	☒ Víc věnovaného času, lepší výsledky {3-0}
☒ Sázení za drobné {1-0}	☒ První zkušenost se sázením s rodinou {2-0}	☒ Méně aktivní období {3-0}
☒ Sázení dle vlastních zkušeností {1-0}	☒ Sdílení úspěchů {2-0}	☒ KO: Nerealistický optimismus {3-0}
☒ Rozhodování se podle kurzu {1-0}	☒ Pohodlí při sázení {2-0}	☒ Ztráta přehledu o hře {3-0}
☒ Neochota sdílení s rodinou {1-0}	☒ Rozhodování se podle minulých zápasů {2-0}	☒ Pokusy skončit s hraním bez odborné pomoci {3-0}
☒ Četba odborné literatury o HH {...	☒ Peníze ze hry zpět do hry {2-0}	☒ Postupné odcházení od sázení {3-0}
☒ Hraní za účelem zklidnění se {...	☒ Závislost v rodině {2-0}	☒ Sázi všichni {3-0}
☒ Bez dluhů {1-0}	☒ Šíření zpráv o výhrách {2-0}	☒ Propracovaná strategie {3-0}
☒ Studium {1-0}	☒ Vnímání nebezpečí {2-0}	☒ Stud {3-0}
☒ Bez vlastní rodiny {1-0}	☒ Finanční situace {2-0}	☒ Ultimátum {3-0}
☒ Vztah vlády k závislostem {1-0}	☒ Četnost sázení: nonstop {2-0}	☒ Sázení tužka papír {3-0}
☒ Cizinec {1-0}	☒ Vazba na místo {2-0}	☒ Reakce na výhru {3-0}
☒ Malá úspěšnost SS oproti jiným druhům hazardu {1-0}	☒ Popírání, že má problém {2-0}	☒ Obelhávání sebe sama {3-0}
☒ Menší chuť sázet {1-0}	☒ Sny o velké výhře {2-0}	☒ Sledování sportu {3-0}
☒ Nedůvěra, lidem, co se "živí" sázením {1-0}	☒ SS: Moc tiketů za málo peněz {2-0}	☒ Sázení jako gamblerství {3-0}
☒ M: Hospoda {1-0}	☒ Iniciační droga {2-0}	☒ Důvody k většímu obnosu vsazených peněz {3-0}
☒ Nejaktivnější období {1-0}	☒ Introvert {2-0}	☒ První zkušenost {3-0}
☒ Náhled na situaci druhých {1-0}	☒ "Jsem horší než ostatní" {2-0}	☒ Přehled o financích {4-0}
☒ Náhled na hru {1-0}	☒ SS: Systém remíz, přesných výsledků {2-0}	☒ Větší riskování {4-0}
☒ Mot.: pro potěšení {1-0}	☒ Když nejsou peníze {2-0}	☒ Tajnosti {4-0}
☒ Náplň volného času {1-0}	☒ "live sázky" {2-0}	☒ Jiný hazard {4-0}
☒ Mot.: něco drobného si přivydělat {1-0}	☒ Litování investovaných peněz {2-0}	☒ Půjčky {4-0}
☒ Jít s pravdou ven {1-0}	☒ Motivace nehrát {3-0}	☒ Pobytová léčba {4-0}
☒ Podrážděnost {1-0}	☒ KO: Těsné prohry {3-0}	☒ KO: Hráčský klam {4-0}
☒ KO: Interpretační předpojatost {1-0}	☒ Přidávání nových sportů {3-0}	☒ Ztráta kontroly {4-0}
☒ Opatnost při sázení {1-0}	☒ Neznámé ligy {3-0}	☒ Využití vyhraných peněz {4-0}
☒ Rozchod s partnerkou {1-0}	☒ Ztráta hodnoty peněz {3-0}	☒ Vztah k nejistotě/nedůvěře při sázení {4-0}
☒ Rozvod rodičů {1-0}	☒ Mot.: snadno vydělané peníze {3-0}	☒ Četnost sázení: víkendy {4-0}
☒ Neochota poznat pravdu {1-0}	☒ Vlastní iniciativa pro vyhledání pomoci {3-0}	☒ Internalizovaná naštvanost {4-0}
☒ Nezletilost {1-0}	☒ Víc disponibilních financí {3-0}	☒ Nekalé praktiky SK {5-0}

Obrázek 2 Ukázka kódů, jejich četnosti a nasycení

- ✘ Sázení není gambling {5-0}
- ✘ Externalizovaná naštvanost {5-0}
- ✘ Věk první zkušenosti {5-0}
- ✘ Bažení {5-0}
- ✘ Zahánění nudy sázením {5-0}
- ✘ Zdroj získávání peněz na hazard {5-0}
- ✘ Podplácení zápasů {5-0}
- ✘ Bájní quanti {5-0}
- ✘ Sázené sporty: Všechno {5-0}
- ✘ Četnost sázení {5-0}
- ✘ Stěhování {5-0}
- ✘ Předávání si tipů {6-0}
- ✘ Velká výhra {6-0}
- ✘ Osobnostní predispozice {6-0}
- ✘ Role rodiny při abstinenci {6-0}
- ✘ Rychlost výsledků {6-0}
- ✘ M: Sázková kancelář {6-0}
- ✘ Skupinová terapie {6-0}
- ✘ Adrenalin {6-0}
- ✘ Diskuzní fóra {6-0}
- ✘ Investovaný čas {6-0}
- ✘ Sebeomezující opatření {7-0}
- ✘ Individuální terapie {7-0}
- ✘ Vztah ke sportu {7-0}
- ✘ Potřebná disciplína {7-0}
- ✘ Současná situace {7-0}
- ✘ Ambulantní léčba z iniciativy rodiny {7-0}
- ✘ Typy sázek {7-0}
- ✘ Propadnutí do závislosti {8-0}
- ✘ Reakce na prohru {8-0}
- ✘ Vsazené peníze {8-0}
- ✘ Kombinace s alkoholem {8-0}
- ✘ Přehled prohraných peněz {9-0}
- ✘ KO: Selektivní paměť {9-0}
- ✘ Sázení známých {10-0}
- ✘ Sázené sporty {10-0}
- ✘ Sázení o samotě {10-0}
- ✘ Náhled na svou vlastní situaci {11-0}
- ✘ Propagace v médiích {12-0}
- ✘ Sázení ve společnosti {12-0}
- ✘ Problémy s dluhy {15-0}
- ✘ M: online prostředí {15-0}
- ✘ KO: Chycení se do pastí {15-0}
- ✘ Potřebné znalosti {16-0}
- ✘ KO: Iluze kontroly {16-0}

Obrázek 3 Ukázka kódů, jejich četnosti a nasycení

těch proher?

Jako kolikrát jsem byl naštvaný taky sám na sebe, ale jelikož jsem to taky sledoval a díval jsem se i v které minutě dali gól nebo takto když jsem jel ty přesné výsledky, tak samozřejmě byl jsem naštvaný, měl sem 5:3, že vyhraje domácí a oni dali do prázdné brány na 6:3 30 sekund před koncem zápasu. A nebo naopak místní 5:4 30 sekund před koncem. Třeba blbých 30 sekund je dělilo od toho, abych vyhrál třeba 80 tisíc. Jo, tak to sem byl naštvaný už aji na ně.. to nemohli ubránit nebo toto..

Plus jste mluvil ještě o tom, že člověk může být naštvaný vlastně na to, že to je podplácené.

Jo, dřív to tak bývalo. Teď to tak..

Tedka už to tak není?

Tedka už to tak není.. ale dřív to tak bývalo. Ale prostě u těch přesných výsledků, remíz a všecného tam mě velké výhry.. třeba sem přišel.. třeba 30 sekund před koncem zápasu. Jo, mě vyšly dva výsledky s kurzem 15 a tedka byl třetí výsledek s kurzem dalších 15 vlastně nevyšel o 30 sekund, protože dali do prázdné brány, protože hrály power play. A rázem 15 krát 15 krát 15 krát 10 korun.. tedka to tak rychle nespočítám.. a to by byla moje výhra.

A jak se to teda stane, že ti lidi třeba, jak jste o někom mluvil, že se tím živí? Že je v tom úspěšný? Jak se to v takovém prostředí může stát, že se tím někdo živí? Když je v tom tak velký prvek náhody.. Co si myslíte?

Tak oni to mají dá se říct skoro jak zaměstnání. Že všechno čtou..

Takže myslíte si třeba, že kdyby jste to měl víc nastudované, tak se ty chyby nedějou? Myslíte si, že to bylo tím?

- ✘ KO: Těsné prohy
- ✘ Podplácení zápasů
- ✘ KO: Těsné prohy
- ✘ Bájní quanti
- ✘ Potřebné znalosti

Obrázek 4 Ukázka kódování rozhovoru I.

Ale třeba těch 18 vám ještě nebylo?

Možná nebylo.. asi nebylo, protože jsme tam jezdili s ním, takže nám nebylo. Ale takže tak ale neřekl bych, že to tak jako úplně začalo. Jako u mě třeba, jo... jako. Já si myslím, že jako u mě. Možná spíš to začalo z hlediska nějaké nudy nebo vlastně tak jenom vyložené, že když já jsem měl nějaký přebytečný čas, tak já jsem jako byl vždycky tak sportovně založený, že tak člověk se v těch.. hledal si ty výsledky, že jak hraju ty jeho oblíbené týmy, a tak, tak prostě se k tomu časem nějak dostal, že k tomu sázení prostě.

Jo..

Ale. Nevím už je to hodně dávno, takže ani nevím, tak prostě, jak to tak přišlo najednou a nebo..

Takže, kdy vnímáte, jak jste teda třeba, kdybyste mi měl říct, kolik let jste hrál, máte nějakou představu od toho začátku úplně.

Jestli teď mám nějakých 34, že.. tak postupněma krokama to mohlo od těch 18 jako nějak být, že. Ale to jako ze začátku to bylo takový styl sázení, že jsem třeba vsadil jednou týdně o víkend, že.. že jsem na tu pobočku jel, že.

A sám jste třeba na tu pobočku, nebo to bylo v rámci nějaké party?

Jo, pak už to bylo sám.

Takže ze začátku to bylo s partou..

Že to bylo jako s bráchou, že třeba nebo tak, ale říkám, to bylo jako jednou za víkend jo, jednou za týden třeba nebo jednou za 14 dní, že jsme si to jako vsadili a ten toho potom nechal, že a já jsem v tom furt vlastně nějak jel.

A pak v tom teda zůstal sám.

Jo, a pak já jsem v tom jakože zůstal sám, že.

A sázel jste na nějaké konkrétní sporty nebo na nějaké konkrétní zápasy?

Tak vlastně všechno, co se hrálo vyložené jako.

Vztah ke sportu
Zahánění nudy sázením

Četnost sázení: víkendy
M: Sázková kancelář

Sázení o samotě

První zkušenost se sázením s rodinou

Četnost sázení: víkendy

Sázení o samotě

Sázené sporty: Všechno

Obrázek 5 Ukázka kódování rozhovoru II

Krátkodobě jo, ale dlouhodobě se teda... chtěl jsem říct hlubokým bádáním... ale ne... vlastní zkušeností zjistil, že... že tam prostě... člověk nemůže být v plusu... dlouhodobě.

A ještě se vrátím zpátky k tomu začátku. Jo, jenom mi to vrtá jakoby hlavu, že hodně let vlastně třeba fakt okolo těch 20 let jste teda sázel takhle jakoby nepravděpodobně. Máte nějakou jako nebo víte... tušíte proč se stalo, že jste potom začal sázet takhle ty velké částky? Po tak dlouhé době nebo nebo... ať si nějak představím tu změnu, jestli to byla nějaká postupná změna, nebo co se stalo?

Dobrá otázka... Samozřejmě jsem začal vydělávat větší peníze. Nebo tak, že už jsem měl nějaké rezervy naspořené, takže jsem nemusel řešit každou korunu.

Mohl jste si dovolit víc... víc vsadit.

A ten motiv hlavně... jsem v tom viděl snadný zisk peněz a částečně i adrenalin, který mě do určité míry, kdy se dařilo, bavil, že... horší bylo když se nedařilo, tak s tím byly spojené zase ty opačné že... reakce typu vyčítky a já nevím... nechci říkat deprese... to asi ne, ale takové ty pochmurné stavy, že když prohrajete, já nevím, 20 000, tak asi z toho nemáte moc velkou radost. Takže ten motiv.. ano, měl jsem peníze, rezervy a viděl jsem v tom snadný příjvídek, jo, protože sám jsem jako dříve sportoval a furt sem si fakt říkal, že fakt jako se nemůže stát, aby těch 5 zápasů, co vyberu po sobě, aby jako nepadly aspoň dva góly.

Takže byly jako nějaké takové, že jste si vlastně udělal nějaké takové jako pravděpodobnostní pravidla, jako, že jste si říkal, že ta pravděpodobnost přece takhle to musí fungovat...

Přesně tak...

A ono potom... jak člověk začal opatrně. Samozřejmě potom se to... jak to říct... ta opatrnost se vytrácela. A fakt jako to toho člověka... potom sem poprvé zažil co to jako je závislost, že už to nutilo člověka ráno a první, na co se dívá, tak na mobilu „live sport“ stránky, co se dneska hraje, na co už vsadí...

Mě se líbilo i vlastně, že jste hezky řekl, že potom, jak už byly ty prohry, že vlastně už člověk úplně se z toho vytratil rozum a už to vlastně bylo jenom... jako cokoliv.

To byla, to byla ta největší chyba...

Náhled na hru

Propadnutí do závislosti

Víc disponibilních financí

Adrenalin
Mot: snadno vydělané peníze
Reakce na prohru

KO: Hráčský klam

KO: Iluze kontroly

Propadnutí do závislosti

Reakce na prohru

Obrázek 6 Ukázka kódování rozhovoru III